

LİMİTED ŞİRKETİN İŞLETME KONUSUNUN GERÇEKLEŞMESİ VEYA GERÇEKLEŞMESİNİN İMKÂNSIZ HÂLE GELMESİ VE SÜRESİNİN DOLMASI NETİCESİNDE SONA ERMESİ BAĞLAMINDA İKİ SORUN

Özlem İLBASMIŞ HIZLISOY*

ÖZ

Limited şirketin genel sona erme nedenlerinin sayıldığı TTK m. 636.1 ile anonim şirketin genel sona erme sebeplerinin düzenlendiği TTK m. 529.1 karşılaştırıldığında, TTK m. 636.1'den farklı olarak TTK m. 529.1'de işletme konusunun gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesinin ve esas sözleşmede öngörülen sürenin sona ermesinin genel sona erme sebepleri arasında ayrıca ve açıkça sayılmış olduğu görülmektedir. Yine, TTK m. 529.1.a'da anonim şirketin esas sözleşmede öngörülen süresi sona ermesine rağmen işlerine fiilen devam etmesi hâlinde belirsiz süreli hâle geleceği, dolayısıyla sona ermeyeceği belirtilmiştir.

Bu çalışmada, iki hüküm arasındaki yukarıda bahsi geçen farklılığın limited şirketler bakımından doğurabileceği sorunlar ele alınacaktır. Bu kapsamda, işletme konusunun gerçekleşmesinin veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesinin limited şirketler açısından ifisah nedeni teşkil edip etmeyeceği ve şirket sözleşmesinde öngörülen sürenin sona ermesinin limited şirketler bakımından ifisah nedeni oluşturup oluşturmayacağı, bu bağlamda özellikle limited şirketin şirket sözleşmesinde öngörülen süresinin sona ermesine rağmen işlerine fiilen devam etmesi durumunda belirsiz süreli hâle gelip gelmeyeceği hususları inceleme konusu yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İşletme Konusu, İmkânsızlık, Süre, İfisah, Limited şirket

TWO PROBLEMS REGARDING TERMINATION OF LIMITED LIABILITY COMPANY BECAUSE OF ACHIEVING OR IMPOSSIBILITY OF ACHIEVING OF THE SUBJECT OF THE COMPANY AND EXPIRATION OF THE PERIOD OF THE COMPANY

ABSTRACT

When TCC Art. 636.1 that determines the general termination causes of limited liability company and Art. 529.1 that regulates the general termination reasons

* Dr. Öğr. Üyesi, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku ABD, e-posta: ilbasmis@erciyes.edu.tr

ORCID ID: 0000-0003-0560-4498.

DOI : 10.34246/ahbvuhfd.733321

Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih : 09/01/2020

Yayınlanmasının Uygun Görüldüğü Tarih: 12/03/2020

of corporation are compared, it is figured out that in Art. 529.1, unlike Art. 636.1, achieving or impossibility of achieving of the subject of the company and the expiry of the period stipulated in the articles of incorporation are separately and explicitly counted as general reasons for termination. In addition, in TCC Art. 529.1.a it is stated that corporation will become a corporation of indefinite period, and therefore will not terminate if it continues its activities despite the expiration of the duration stipulated in the articles of incorporation.

In this study, the problems that may be caused by the above mentioned difference between the two provisions in terms of limited liability companies will be discussed. In this context, it will be examined whether achieving or impossibility of achieving of the subject of the company will constitute cause of dissolution for limited liability companies and whether the expiration of the period stipulated in the company contract will constitute a cause of dissolution for limited liability companies, within this context especially whether the limited liability company will become a company of indefinite period if it continues its activities in spite of the expiry of the duration specified in the company contract.

Key Words: *Subject of the Company, Impossibility, Period, Dissolution, Limited Liability Company*

GİRİŞ

Limited şirketin sona erme (fesih/infisah) sebepleri esas itibariyle TTK m. 636.1, 2 ve 3'te hükme bağlanmıştır¹. TTK m. 636'nın birinci fıkrasında limited şirketin sona erme hâlleri genel olarak sayılmıştır. Buna göre limited şirket, şirket sözleşmesinde öngörülen sona erme sebeplerinden birinin

¹ TTK m. 636.1, 2 ve 3 ve bu hükümlerin 6762 sayılı TTK'daki karşılığını teşkil eden m. 504.2 ve 549 düzenlemeleri karşılaştırıldığında, TTK'da haklı sebeple fesih davasında hâkime alternatif çözümlere karar verilebilme imkânı tanınmış olması, şirketin ortak sayısının bire düşmesinin fesih sebebi olmaktan çıkarılmış bulunması ve şirketin feshine ilişkin alınacak genel kurul kararı için gerekli karar yetersayısının 6762 sayılı TTK düzenlemesinden farklı belirlenmiş olması dışında bahsi geçen hükümlerin aynı olduğu söylenebilir. Yine, 6762 sayılı TTK'nın 549. maddesinin kenar başlığı "*İnfisah sebepleri*" şeklindeken ve hükümde burada sayılan hâllerde şirketin infisah edeceği düzenlenmişken, TTK m. 636'nın kenar başlığı "*Sona erme sebepleri ve sona ermenin sonuçları*" şeklindedir ve hükümde burada zikredilen hâllerde şirketin sona ereceği düzenlenmiştir. Bu açıdan TTK'nın ilgili düzenlemesi 6762 sayılı TTK'nın hükmüne nazaran daha isabetlidir. Zira gerek 6762 sayılı TTK m. 549'da gerekse TTK m. 636'da sadece infisah sebepleri değil hem infisah hem de fesih nedenleri, dolayısıyla sona erme sebepleri düzenlenmiştir [6762 sayılı TTK döneminde, gerek 6762 sayılı TTK m. 549 gerekse TTK m. 636'nın Tasarı hâli ile ilgili olarak aynı yönde bkz. CERİT, s. 6, dpn. 6]. Sona ermenin fesih ve infisah olmak üzere iki şekilde gerçekleştiği hususunda, ayrıca fesih ve infisah sebepleri için bkz. ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP), (2017), s. 552 vd.

gerçekleşmesiyle, genel kurul kararıyla, iflasın açılmasıyla veya Kanunda öngörülen diğer sona erme hâllerinde sona erer. Söz konusu hüküm, mehz İsvBK m. 821.1'in çevirisi şeklindedir. Diğer taraftan, TTK m. 636'nın ikinci fıkrasında limited şirketin organ eksikliği nedeniyle feshi davası, üçüncü fıkrasında ise limited şirketin haklı sebeple feshi davası düzenlenmiştir. Bu fıkralarda limited şirketin özel sona erme sebepleri pozitif düzenlemeye kavuşturulmuştur².

Hemen eklemek gerekir ki, TTK m. 636.1'in d bendinde, limited şirketin Kanunda öngörülen diğer sona erme hâllerinde hitam bulacağı belirtilmiştir. Bu hükümden de açıkça anlaşılacağı üzere, limited şirketin sona erme sebepleri TTK m. 636'da sayılanlardan ibaret değildir³. Örneğin, TTK m. 210.3 gereğince kamu düzenine veya işletme konusuna aykırı işlemlerde veya bu yönde hazırlıklarda ya da muvazaalı iş ve faaliyetlerde bulunduğu belirlenen bir limited şirket hakkında Ticaret Bakanlığı tarafından açılan fesih davası neticesinde mahkemece şirketin feshine karar verildiğinde şirket sona erer⁴. Yine TTK m. 644.1.b'de, anonim şirketlere ilişkin TTK m. 353'ün limited şirketlere de uygulanacağı hükme bağlanmıştır. TTK m. 353.1'e göre, şirketin kuruluşunda kanun hükümlerine aykırı hareket edilmek suretiyle alacaklıların, ortakların veya kamunun menfaatleri önemli bir şekilde tehlikeye düşürülmüş veya ihlâl edilmiş olursa, müdürlerin, Ticaret Bakanlığı'nın, ilgili alacaklının veya herhangi bir ortağın istemi üzerine şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesince şirketin feshine karar verilir.

Anonim şirketin genel sona erme (fesih/infisah) sebepleri ise, TTK m. 529.1'de düzenlenmiştir. Buna göre anonim şirket, sürenin sona ermesine rağmen işlere fiilen devam etmek suretiyle belirsiz süreli hâle gelmemişse esas sözleşmede öngörülen sürenin sona ermesiyle, işletme konusunun gerçekleşmesiyle veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesiyle, esas

² Limited şirketin sona erme sebeplerini düzenleyen mehz İsvBK m. 821'nin üçüncü fıkrasında limited şirketin haklı sebeple feshi davası hükme bağlanmıştır. İsvBK m. 819 ve 821.1.4 gereğince limited şirketlere de uygulanan İsvBK m. 731b'de ise, TTK m. 636.2 benzeri bir düzenleme mevcuttur. İsvBK m. 731b'ye göre, limited şirketin organ eksikliği durumunda dava açabilecek kişiler (ortaklar, şirket alacaklıları, ticaret sicili müdürü) mahkemeye gerekli tedbirlerin alınması için başvurabilecek, bu durumda hâkim özellikle şirkete hukuka uygun durumun yeniden tesisi için fesih tehdidi altında bir süre verebilecek veya eksik olan organı veya kayyım tayin edebilecek yahut şirketi feshedip iflasa ilişkin hükümlere göre tasfiyesine karar verebilecektir. Ayrıntılı bilgi için bkz. ŞENER, s. 945-946.

³ 6762 sayılı TTK döneminde, TTK m. 636'nın 6762 sayılı TTK'daki karşılığı olan m. 549 bakımından aynı yönde bkz. KARAYALÇIN, s. 386.

⁴ Aynı örnek için bkz. TEKİNALP, s. 538.

sözleşmede öngörölmüş herhangi bir sona erme sebebinin gerçekleşmesiyle, genel kurul kararıyla, iflasına karar verilmesiyle yahut kanunlarda öngörölen diğer hâllerde sona erer. Öte yandan, TTK m. 530'da anonim şirketin organ eksikliği nedeniyle feshi davası, TTK m. 531'de ise anonim şirketin haklı sebeple feshi davası özel sona erme hâlleri olarak pozitif düzenlemeye kavuşturulmuştur⁵. Limited şirkette olduğu gibi⁶ anonim şirketin de kanunlarda öngörölen diğer hâllerde sona ereceği düzenlenmiş olduğu (TTK m. 529.1.f) için, anonim şirketin sona erme hâllerinin de burada sayılanlardan ibaret olmadığı aşıkârdır. Nitekim yukarıda limited şirketler için bu bağlamda verdiğimiz örnekler (TTK m. 210.3 ve TTK m. 353) anonim şirketler için de sona erme nedenidir. Diğer taraftan, anonim şirketin sona erme sebeplerinin düzenlendiği İsvBK m. 736.1 hükmüne göre anonim şirket, esas sözleşmeye göre, genel kurul kararıyla, iflasın açılmasıyla, haklı sebeple feshe ilişkin mahkeme kararıyla veya kanunlarda öngörölen diğer hâllerde sona erer. Yine anonim şirkette organ eksikliği durumu için, İsvBK m. 731b'de TTK m. 530 benzeri bir düzenleme öngörölmüştür⁷.

Genel sona erme sebepleri ile sınırlı bir değerlendirme yapıldığında, limited şirketin genel sona erme sebeplerinin sayıldığı TTK m. 636.1 ile mehaz İsvBK m. 821.1'in aynı olduğu görölecektir. Yine anonim şirketin sona erme sebeplerinin düzenlendiği İsvBK m. 736.1'in de (*esasen özel sona erme sebebi olan anonim şirketin haklı sebeple feshinin bu fıkranın bir alt bendi olarak düzenlenmiş olması dışında*) genel sona erme sebepleri açısından bu hükümlerle aynı olduğu söylenebilir. Buna karşın, anonim şirketin genel sona erme sebeplerinin düzenlendiği TTK m. 529.1'e bakıldığında ise, hükümde daha ayrıntılı düzenlemeler bulunduğu göze çarpmaktadır. TTK m. 529.1'in yukarıda bahsi geçen hükümlerden farklılığına değinmeden önce benzerliğini

⁵ Genel Olarak Sona Erme Sebepleri-Özel Sona Erme Fesih Sebepleri ayrımı için yine bkz. PULAŞLI, s. 2388-2472.

⁶ TTK m. 636.1.d'de limited şirketin "*Kanunda öngörölen diğer sona erme hâllerinde*" sona ereceği düzenlenmişken, TTK m. 529.1.f'de anonim şirketin "*Kanunlarda öngörölen diğer hâllerde*" sona ereceği hükme bağlanmıştır. İsvBK m. 821.1.4 ve İsvBK m. 736.1.5'de kullanılan ifadeler de aynı şekildedir. Bu düzenleme tarzı nedeniyle limited şirketlerin sadece TTK'da düzenlenen, anonim şirketlerin ise gerek TTK'da gerekse TTK dışındaki diğer kanunlarda düzenlenen diğer sona erme hâllerinde sona ereceği ileri sürülebilir. Ancak bu konuda limited şirket ile anonim şirket arasında bir ayırım yapılmasını gerektiren haklı bir sebep bulunmamaktadır. Bu nedenle, TTK m. 636.1.d'deki hükmü de kanunlarda öngörölen diğer hâllerde şeklinde anlamak daha uygun olacaktır. Nitekim TTK m. 636.1.d'deki Kanun teriminin sadece TTK'yı değil, diğer kanunları da kapsadığı yönünde bkz. TEKİNALP, s. 538.

⁷ Bkz. yuk. dpn. 2.

vurgulamak gerekirse, anılan hükümde yukarıda zikredilen hükümlerde sayılan genel sona erme sebeplerinin tamamı sayılmıştır. Ancak söz konusu Kanun hükmünde yukarıda bahsi geçen hükümlerde sayılanlara ek olarak işletme konusunun gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesi ve esas sözleşmede öngörülen sürenin sona ermesi, genel sona erme sebepleri arasında ayrıca sayılmıştır.

Hatta 6762 sayılı TTK m. 434.1'de anonim şirketin maksadının gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkânsızlığı bir infisah nedeni olarak düzenlenmişken, TTK m. 529.1.b ile isabetli bir şekilde anonim şirketin işletme konusunun gerçekleşmesiyle veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesiyle sona ereceği düzenlenmiştir. Böylece anonim şirketin infisahı, TTK m. 529.1.b'nin gerekçesinde de belirtildiği gibi şirketin kâr elde etme (*ve paylaşırma*) amacına ulaşması veya ulaşmasının imkânsız hâle gelmesi gibi nesnel olarak belirlenemeyecek bir olgu yerine, genel amaca ulaşmak için icra edilen faaliyetlerin gerçekleşmiş olmasına veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesine bağlanmıştır. Yine, esas sözleşmede öngörülen sürenin dolmasıyla anonim şirketin sona ermesi bağlamında, TTK m. 529.1.a'nın gerekçesinde de belirtildiği gibi, bu hüküm ile 6762 sayılı TTK dönemindeki yargı kararları ve doktrindeki tartışmaları sona erdiren bir kural getirilmiştir. Buna göre, eğer anonim şirket esas sözleşmede öngörülen süre sona ermesine rağmen işlere fiilen devam ederse belirsiz süreli hâle gelir, dolayısıyla sona ermez.

Türk hukukunda limited şirketler açısından anonim şirketler için öngörülmüş olan TTK m. 529.1.a ve b benzeri hükümlere yer verilmemesinin bu hususta bir takım tereddütlerin doğmasına neden olabileceği kanaatini taşımaktayız. Bu bağlamda akla gelebilecek ilk soru, işletme konusunun gerçekleşmesinin veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesinin limited şirketler açısından infisah nedeni teşkil edip etmeyeceğidir. Akla gelebilecek ikinci soru ise, esasen kolaylıkla olumlu yanıt verilebilecek bir soru olan şirket sözleşmesinde öngörülen sürenin sona ermesinin limited şirketler bakımından infisah nedeni oluşturup oluşturmayacağıdır. İkinci soru bağlamında tereddüt uyandırabilecek asıl husus ise, limited şirketin şirket sözleşmesinde öngörülen süresinin sona ermesine rağmen işlerine fiilen devam etmesi durumunda belirsiz süreli hâle gelip gelmeyeceğidir. Bu son hususun, 6762 sayılı TTK döneminde yoğun bir şekilde yapılan ve TTK ile bu konuda özel bir hükmün (m. 529.1.a) getirilmesi suretiyle anonim şirketler açısından sona erdirilen bir tartışmanın fitilini limited şirketler bakımından biraz farklı bir şekilde de olsa hâlen ateşleyebilecek nitelikte olduğu düşüncesindeyiz.

I. İşletme Konusunun Gerçekleşmesi veya Gerçekleşmesinin İmkânsız Hâle Gelmesi

Yukarıda da ifade edildiği üzere, TTK m. 529.1.b'de anonim şirketin işletme konusunun gerçekleşmesiyle veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesiyle sona ereceği düzenlenmiştir. Dolayısıyla, TTK m. 529.1.b ile, işletme konusunun gerçekleşmesinin veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesinin anonim şirketler için infisah nedeni teşkil ettiği açıkça hükme bağlanmıştır. Buna bağlı olarak, anonim şirketler açısından işletme konusunun gerçekleşmesinin objektif nitelikteki imkânsızlığının infisah nedeni teşkil edeceği, işletme konusunun gerçekleşmesinin subjektif nitelikteki imkânsızlığının ise TTK m. 531 anlamında haklı sebep olarak nitelendirilebileceği kabul edilmektedir⁸.

Diğer taraftan, TTK'da anonim şirketin aksine limited şirketin işletme konusunun gerçekleşmesini veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesini infisah sebebi olarak düzenleyen bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle, işletme konusunun gerçekleşmesinin veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesinin limited şirketler açısından infisah nedeni teşkil edip etmeyeceği sorununun çözüme kavuşturulması gerekir.

Sorunu ele almaya başlamadan önce İsviçre hukukundaki durumu incelemekte fayda vardır. Zira daha önce de ifade edildiği üzere, İsvBK'da gerek anonim gerekse limited şirketin işletme konusunun gerçekleşmesini veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesini infisah sebebi olarak düzenleyen bir hüküm bulunmamaktadır.

İsviçre bilimsel öğretisinde (anonim şirketlerle ilgili olmak üzere) bir kısım yazarlar, işletme konusunun gerçekleşmesinin veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesinin, esas sözleşmeden kaynaklanan infisah nedeni teşkil edeceğini ifade etmektedirler⁹. *Schucany*, bir taraftan bu görüşe uygun

⁸ UZUNALLI, s. 157; ERDEM, s. 142-143; ŞAHİN, s. 237, 239 vd.; İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 148-149, 150 vd. Kâr elde etme (*ve paylaşırma*) amacının gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesi, TTK m. 531 anlamında haklı sebep olarak nitelendirilebilecektir [BAHTİYAR, (2019), s. 379; ERDEM, s. 143-144; ŞAHİN, s. 237, 243 vd.; İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 149-150, 153].

⁹ BÜRGI, Art. 736, N. 4; METZLER, s. 4. Bu görüşü savunanlardan *Bürgi*'ye göre, infisah nedeni teşkil ettiği esas sözleşmede açıkça belirtilmemiş olsa bile, esas sözleşmede belirlenmiş işletme konusunun gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesi mantıken infisah nedeni olarak nitelendirilebilir, zira bu hâllerde şirket esas sözleşmede öngörülen varlık sebebinin yitirir (Art. 736, N. 4). *Metzler*, esas sözleşme ile işletme konusunun gerçekleşmesi yoluyla şirketin devamı için bir sınır belirlenebileceğini, bu

şekilde işletme konusunun gerçekleşmesini veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesini şirketin esas sözleşme gereğince sona erme hâlleri arasında değerlendirmekte¹⁰, diğer taraftan ise işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsızlığını fesih davasında haklı sebep teşkil edebilecek hâller arasında saymaktadır¹¹. Diğer bir görüşe göre ise, anonim şirketin işletme konusunun gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin (objektif olarak) imkânsız hâle gelmesi fesih davasında haklı sebep teşkil edebilecektir, zira anonim şirketler için işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesi Kanunda infisah nedeni olarak düzenlenmemiştir¹². Ancak hem anonim hem de limited şirketler açısından anılan görüşü savunan *von Steiger*, bir taraftan bu görüşü savunmakla birlikte diğer taraftan (limited) şirketin tescili ve husule gelmesi için şart olan bir idari iznin geri alınması hâlini kanunda öngörülen diğer sona erme sebepleri arasında zikretmektedir¹³. Doktrinde diğer bazı yazarlar ise, işletme konusunun gerçekleşmesinin veya gerçekleşmesinin objektif olarak imkânsız hâle gelmesinin infisah sebebi, işletme konusunun gerçekleşmesinin subjektif imkânsızlığının ise fesih davasında haklı sebep oluşturabileceğini belirtmişlerdir¹⁴.

İsviçre bilimsel öğretisindeki konuya ilişkin limited şirketlerle ilgili görüşlere gelince, birinci görüş, limited şirketin işletme konusunun gerçekleşmesinin veya gerçekleşmesinin (objektif olarak) imkânsız hâle gelmesinin fesih davasında haklı sebep teşkil edebileceği yönündedir¹⁵. Bu görüş taraftarları, anılan sonuca işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesinin limited şirketler için infisah nedeni teşkil ettiğinin Kanunda

durumda işletme konusu gerçekleşir veya gerçekleşmesi imkânsız hâle gelirse şirketin sona ereceğini ifade etmektedir (s. 4).

¹⁰ SCHUCANY, Art. 736, N. 2.

¹¹ SCHUCANY, Art. 736, N. 5.

¹² von STEIGER, Art. 820, N. 15. *Benedick/Habegger*, işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesinin fesih davasında haklı sebep teşkil edebileceğini belirtmişlerdir (BENEDICK/HABEGGER, Art. 736, N. 8).

¹³ von STEIGER, Art. 820, N. 22 vd., özellikle N. 27.

¹⁴ BERTSCH, s. 130-131; HABEGGER, s. 93-94. Bu hususta eklemek gerekir ki, işletme konusunun gerçekleşmesini veya gerçekleşmesinin objektif olarak imkânsız hâle gelmesini *Habegger* esas sözleşme gereğince, *Bertsch* ise kanunen infisah sebebi olarak kabul etmektedir.

¹⁵ KÜNG/CAMP, Art. 821, N. 10; von STEIGER, Art. 820, N. 15; SIFFERT/FISCHER/PETRIN, Art. 821, N. 12.

belirtilmemiş olmasından yola çıkarak varmaktadır¹⁶. Ancak yukarıda da ifade edildiği üzere *von Steiger*, limited şirketlerle ilgili olarak da bir taraftan anılan görüşü savunmakla birlikte diğer taraftan ise limited şirketin tescili ve husule gelmesi için şart olan bir idari iznin geri alınması hâlini kanunda öngörülen diğer sona erme sebepleri arasında zikretmektedir¹⁷. Yine anılan görüş taraftarlarından *Siffert/Fischer/Petrin* ise, bir yandan bu görüşü savunmakla birlikte diğer yandan bazı şirket amaçlarına ulaşamamasını şirket sözleşmesinde belirtilen sona erme sebeplerine örnek olarak saymaktadır¹⁸. Bazı yazarlar ise, işletme konusunun gerçekleşmesini şirket sözleşmesinde belirtilen sona erme sebeplerine örnek olarak saymakta¹⁹, ancak işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesinin fesih davasında haklı sebep teşkil edebileceğini kabul etmektedirler²⁰. *Bügler*'e göre ise, (idari iznin geri alınması durumunda olduğu gibi) limited şirketin işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesi veya işletme konusunun gerçekleşmesi adi şirketler için öngörülmuş İsvBK m. 545.1.1 hükmüne kıyasen diğer sona erme sebeplerindedir²¹.

Limited şirketler ile ilgili olarak Türk hukukundaki görüşleri inceleyecek olursak, bir görüşe göre, limited şirketin işletme konusunun gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin objektif olarak imkânsız hâle gelmesi, sona erme sebeplerini düzenleyen TTK m. 636'da sayılmamış olsa da infisah sebebidir²². Buna göre, işletme konusunun gerçekleşmesinin veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesinin adi şirket bakımından TBK m. 639.1.1'de sona erme sebebi olarak düzenlenmiş olması nedeniyle, hangi şirket türü söz konusu olursa olsun her şirket bir amaç için kurulduğundan ve bu amacın

¹⁶ KÜNG/CAMP, Art. 821, N. 10; von STEIGER, Art. 820, N. 15.

¹⁷ von STEIGER, Art. 820, N. 22 vd., özellikle N. 27. *Janggen/Becker* de bir taraftan işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesinin fesih davasında haklı sebep teşkil edeceğini kabul etmekte, diğer taraftan ise işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesini özellikle şirketin varlığının bağlı olduğu bir idari iznin geri alınması durumunda olduğu gibi diğer kanuni sona erme sebepleri arasında saymaktadırlar (JANGGEN/BECKER, Art. 820, N. 13 ve N. 2).

¹⁸ SIFFERT/FISCHER/PETRIN, Art. 821, N. 1.

¹⁹ SANWALD, Art. 821, N. 2; MÜLLER, s. 18.

²⁰ SANWALD, Art. 821, N. 21; MÜLLER, s. 23.

²¹ BÜGLER, s. 158.

²² YALÇIN SIRAKAYA, s. 15-22. 6762 sayılı TTK döneminde aynı görüş için bkz. KAYA, s. 27-30; CERİT, s. 7-9. 6762 sayılı TTK döneminde (tartışmaya değinmeksizin) maksat ve gayenin elde edilmesinin veya elde edilmesinin imkânsız hâle gelmesinin limited şirket bakımından infisah sebebi olduğu yönünde bkz. BİRKAŞ, s. 199.

elde edilmesi veya elde edilmesinin imkânsız hâle gelmesi şirketin varoluş nedeninin ortadan kalkması anlamına geleceğinden²³, TTK m. 126'nın atfı çerçevesinde amacın gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesi bütün şirketlerin, dolayısıyla limited şirketin de sona ermesine neden olacak genel bir sebeptir²⁴. Bu husustaki tartışmaya değinmeksizin, *Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)*, limited şirketin amacına ulaşmasını veya amacına ulaşmasının imkânsız hâle gelmesini yasal infisah sebebi²⁵; *Tekinalp* ise, limited şirketin işletme konusunun gerçekleşmesini veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesini şirket sözleşmesiyle örtülü şekilde öngörölmüş infisah sebebi (TTK m. 636.1.a)²⁶ olarak nitelendirmektedirler.

Türk hukukunda diğeri bir görüş ise, limited şirketin işletme konusunun gerçekleşmesinin veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesinin fesih davasında haklı sebep olarak kabul edilmesi gerektiği yönündedir²⁷. Bu görüş taraftarlarından *Şener*, bu hususta şahıs şirketlerinin aksine limited şirketin işletme konusunun gerçekleşmesinin veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesinin Kanunda doğrudan bir sona erme/infisah sebebi olarak düzenlenmemiş olduğuna vurgu yapmaktadır²⁸. Anılan görüşü

²³ Amacın elde edilmesiyle şirketin varlığına neden olan konu ortadan kalkmış olacağı ve artık bir şirketten söz etmeye imkân kalmayacağı için amacın elde edilmiş olmasının (adi şirketin) en doğal sona erme nedeni olduğu yönünde bkz. ÖZENLİ, s. 115. Amacın elde edilmesiyle şirketin infisahının şirket sözleşmesinin mahiyetinden doğan bir infisah sebebi olduğu yönünde bkz. ARSLANLI, (1960), s. 472; KAYA, s. 28.

²⁴ YALÇIN SIRAKAYA, s. 15. 6762 sayılı TTK döneminde aynı görüş için bkz. KAYA, s. 27; CERİT, s. 8. Yine, TBK m. 639.1.1'in 818 sayılı BK'daki karşılığını teşkil eden m. 535.1.1 gereğince adi şirket bakımından sona erme sebebi teşkil eden işletme konusunun gerçekleşmesinin veya gerçekleşmesinin objektif olarak imkânsız hâle gelmesinin bütün şirket türleri için söz konusu olacak genel ve haklı bir sebep olduğu yönünde bkz. POROY (TEKİNALP/ÇAMOĞLU), (2010), s. 70. Keza TBK m. 639.1.1'in 818 sayılı BK'daki karşılığını teşkil eden m. 535.1.1 gereğince adi şirketi sona erdiren bir neden olan ortaklaşa amacının elde edilmesinin objektif olarak imkânsız hâle gelmesinin sadece adi şirket için değil, bütün şirketler için geçerli bir neden olduğu yönünde bkz. ÖZENLİ, s. 116. Limited şirketin sona erme sebeplerini sayarken şirketin gayesinin gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkânsız hale gelmesinin genel sona erme sebebi olarak limited şirketler bakımından da geçerli olduğu yönünde bkz. TEKİL, (1974), s. 75; TEKİL, (1981), s. 440-441.

²⁵ ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP), (2017), s. 553, 555.

²⁶ TEKİNALP, s. 538.

²⁷ ŞENER, s. 984-986; YILDIRIM, s. 153-154; UZUNALLI, s. 157.

²⁸ ŞENER, s. 986. Yazar ayrıca bu hususta anonim şirketler ile limited şirketler arasındaki uyumsuzluğa da işaret etmektedir. Yazarın bu konuda benimsediği çözüm önerisi ise, TTK ile anonim şirketlerin de artık haklı sebeple feshi için dava açılabilmesi için işletme konusunun gerçekleşmesini veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesini anonim şirketler

savunanlardan *Yıldırım*, limited şirketin işletme konusunun gerçekleşmesinin veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesinin zamansal olarak tespitinde yaşanacak güçlükleri görüşüne dayanak olarak göstermektedir²⁹. *Uzunalli* da yine işletme konusunun fiilen gerçekleştirilebilir olup olmadığının tespitinin güçlüğünü ve anonim şirketten farklı olarak limited şirket için işletme konusunun gerçekleşmesini veya gerçekleşmesinin imkânsızlığını infisah nedeni olarak düzenleyen açık bir hükmün bulunmamasını gerekçe göstererek *Yıldırım*'ın bu görüşünün haklı olduğunu ifade etmektedir³⁰.

Hemen belirtmek isteriz ki, zaten İsviçre hukukunda *anonim şirketlerle ilgili olarak işletme konusunun gerçekleşmesinin veya gerçekleşmesinin objektif olarak imkânsız hâle gelmesinin infisah sebebi, işletme konusunun gerçekleşmesinin subjektif imkânsızlığının ise fesih davasında haklı sebep oluşturacağı* yönündeki görüşü savunan yazarlar da benzer tespitte bulunmuşlardır. Şöyle ki anılan yazarlar, bir şirketin işletme konusunun gerçekleşmesinin objektif olarak imkânsız hâle geldiği tespitinin yapılmasının güç olduğundan bahisle, işletme konusunun gerçekleşmesinin subjektif imkânsızlığı, dolayısıyla işletme konusunun imkânsızlığının fesih davasında haklı sebep teşkil etmesi hâliyle uygulamada daha sık karşılaşılabileceğini ifade etmişlerdir³¹. Bu durum kanaatimizce işletme konusunun gerçekleşmesinin objektif olarak imkânsız hâle geldiğinin tespit edilebildiği hâllerde, bunun infisah nedeni olarak kabul edilebilmesine engel teşkil etmemelidir. Zira bir hususun tespitinin zor olmasının o hususu farklı bir hukuki sonuca tabi kılmayı gerektirmeyeceği düşüncesindeyiz.

Bu noktada konuyla ilgili görüşümüzü belirlemekte fayda vardır. Anonim şirketlerde olduğu gibi limited şirketlerde de işletme konusunun gerçekleşmesinin veya gerçekleşmesinin objektif olarak imkânsız hâle gelmesinin infisah sebebi, işletme konusunun gerçekleşmesinin subjektif imkânsızlığı ve kâr elde etme (*ve paylaşırma*) amacının gerçekleşmesinin imkansız hâle gelmesinin ise TTK m. 636.3 anlamında haklı sebep teşkil edebileceği düşüncesini paylaşmaktayız.

bakımından infisah sebebi olarak kabul eden TTK m. 529.1.b'nin Kanundan çıkarılması yönündedir. Zira yazara göre limited şirketler için bile sadece fesih davasında haklı sebep teşkil edebilecek bir durumun anonim şirketlerde infisah nedeni olarak kabul edilmesi isabetli değildir (ŞENER, s. 986).

²⁹ YILDIRIM, s. 153-154.

³⁰ UZUNALLI, s. 157.

³¹ HABEGGER, s. 94; BERTSCH, s. 130-131.

Öncelikle, TTK'da limited şirketin işletme konusunun gerçekleşmesini veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesini infisah sebebi olarak düzenleyen açık bir hükmün bulunmaması karşısında, limited şirketin işletme konusunun gerçekleşmesinin subjektif nitelikteki imkânsızlığı ile kâr elde etme (*ve paylaşırma*) amacının gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesinin infisah nedeni teşkil etmeyeceği, ancak TTK m. 636.1 anlamında haklı sebep olarak nitelendirilebileceği hususunda herhangi bir tereddüt duyulmaz. Zira yukarıda da ifade edildiği üzere, işletme konusunun gerçekleşmesinin veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesinin açıkça infisah nedeni olarak düzenlenmiş olduğu anonim şirketlerde dahi işletme konusunun gerçekleşmesinin subjektif nitelikteki imkânsızlığı ile kâr elde etme (*ve paylaşırma*) amacının gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesinin TTK m. 531 anlamında haklı sebep oluşturabileceği kabul edilmektedir. Burada asıl tereddüt uyandırabilecek husus, limited şirketin işletme konusunun gerçekleşmesinin veya gerçekleşmesinin objektif nitelikteki imkânsızlığının infisah nedeni teşkil edip etmeyeceğidir.

Limited şirketlerde konuyla bağlantılı olabilecek tek hüküm limited şirketin şirket sözleşmesinde öngörülen sona erme sebeplerinden birinin gerçekleşmesiyle sona ereceğini düzenleyen TTK m. 636.1'dir. Diğer yandan, TTK'da esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde şirketin işletme konusunun limited şirket sözleşmesinde bulunması gereken zorunlu kayıtlardan biri olduğu hükme bağlanmıştır (m. 576.1.b). Dolayısıyla her limited şirketin şirket sözleşmesinde esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde şirketin işletme konusu yer alacaktır. Bu iki hüküm beraber değerlendirildiğinde, şirketin işletme konusunun gerçekleştiğinin veya gerçekleşmesinin objektif olarak imkânsız hâle geldiğinin net bir şekilde tespit edilebildiği (yani bu durumların aşikâr olduğu) hâllerde, bu durumların esas sözleşme gereğince sona erme hâli kabul edilerek TTK m. 636.1 gereğince infisah nedeni teşkil edeceği yönündeki görüşün haklılığı da anlaşılmaktadır. Diğer yandan, TTK'da işletme konusunun gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesinin anonim şirketler açısından özel olarak infisah nedeni olarak sayılmış olmasına karşın limited şirketler bakımından bu yönde özel bir düzenlemenin bulunmamasının da bu sonuca varılmasını engellemeyeceği düşüncesindeyiz. Zira bu konuda limited şirket ile anonim şirket arasında bir ayırım yapılmasının haklı bir gerekçesinin bulunmadığı kanaatini taşımaktayız. Nitekim yukarıda da zikredildiği üzere, İsvBK'da anonim şirketin işletme konusunun gerçekleşmesini veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesini infisah nedeni olarak düzenleyen

açık bir hüküm bulunmamasına karşın, doktrinde anonim şirketin işletme konusunun gerçekleşmesini veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesini infisah nedeni olarak kabul eden görüşler mevcuttur.

Ayrıca kanun koyucu, anonim şirketler için öngörölmüş olan TTK m. 529.1.b hükmü³² dışında, işletme konusunun gerçekleşmesini veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesini diğer şirketler açısından da infisah nedeni olarak kabul etmektedir. Zira adi ortaklıklara, TTK m. 243.1'in yollamasıyla kollektif şirketlere ve TTK m. 328 ve 243.1'in yollamasıyla komandit şirketlere uygulanacak olan TBK m. 639.1.1'e göre de şirket, şirket sözleşmesinde öngörülen amacın gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesiyle sona erer³³. O hâlde, TTK'da limited şirketin işletme konusunun gerçekleşmesini veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesini infisah sebebi olarak düzenleyen bir hükmün bulunmaması bir kanun boşluğudur. Ancak bu boşluk olumsuz bir boşluk olarak nitelendirilmemelidir. Zira bu yönde bir düzenlemenin bulunmayışı ile kanun koyucunun bu konuda limited şirketler açısından diğer şirketlerden farklı bir çözümü tercih ettiği sonucuna varılmasını gerektirecek haklı bir gerekçe bulunmamaktadır. O hâlde bu boşluğu doldurmak üzere TTK m. 126'nın atfıyla TBK m. 639.1.1'in uygulanabileceği düşüncesi yerindedir. Şöyle ki, TTK'da işletme konusunun gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesinin sermaye şirketi olarak anonim şirketler açısından dahi açıkça infisah nedeni olarak düzenlenmiş olması karşısında limited şirketin sermaye şirketi olması nedeniyle TBK m. 639.1.1'in limited şirket türünün niteliğine uygun düşmeyeceği, dolayısıyla limited şirketin sermaye şirketi olmasının TBK m. 639.1.1'in limited şirketlere uygulanmasının önünde bir engel teşkil edeceği de ileri sürülemeyecektir.

Sonuç olarak, bir sermaye şirketi olarak limited şirketlerde de anonim şirketlerde olduğu gibi işletme konusunun gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin objektif nitelikteki imkânsızlığı infisah nedeni teşkil eder. İşletme konusunun gerçekleşmesinin sübjektif imkânsızlığı (*ki daha önce de vurgulandığı üzere bu durumda imkânsızlığın tespiti daha zordur.*) ve kâr elde etme (*ve paylaşırma*) amacına ulaşılmasının imkânsızlığı ise TTK m. 636.3 anlamında haklı sebep oluşturabilir.

³² Bu hüküm, TTK m. 565.2 gereğince sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere de uygulanacaktır.

³³ Bkz. ve karşı. 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu m. 81'in özellikle birinci fıkrasının yedinci bendi ve ikinci fıkrası.

II. Şirket Sözleşmesinde Öngörülen Sürenin Dolması

Yukarıda da ifade edildiği üzere, TTK m. 636.1 ile TTK m. 529.1 karşılaştırıldığında, limited şirket sözleşmesinde öngörülen sürenin dolması ile ilgili tereddüt uyandırabilecek iki husus mevcuttur. Bunlar, şirket sözleşmesinde öngörülen sürenin sona ermesinin limited şirketler bakımından infisah nedeni oluşturup oluşturmayacağı ve limited şirketin şirket sözleşmesinde öngörülen süresinin sona ermesine rağmen işlerine fiilen devam etmesi durumunda belirsiz süreli hâle gelip gelmeyeceğidir.

Bahsi geçen soruları ele almaya başlamadan önce bu konuda yine daha ayrıntılı bir düzenlemeye sahip olan anonim şirketlerdeki durumu tekrar hatırlatmakta fayda vardır. Yukarıda da ifade edildiği üzere, anonim şirketler açısından bu iki husus TTK m. 529.1.a ile açıklığa kavuşturulmuştur. Şöyle ki, anılan hüküm ile ilk olarak esas sözleşmede öngörülen sürenin sona ermesinin anonim şirketler için infisah nedeni olduğu açıkça düzenlenmiştir. İkincisi, bu hüküm ile anonim şirketin esas sözleşmede öngörülen süresi sona ermesine rağmen işlerine fiilen devam etmesi hâlinde belirsiz süreli hâle geleceği, dolayısıyla sona ermeyeceği belirlenmiştir. Limited şirketler açısından ise TTK'da, m. 529.1.a benzeri bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

A. Şirket Sözleşmesinde Öngörülen Sürenin Dolmasının İnfisah Nedeni Teşkil Edip Etmeyeceği

Burada öncelikle (*yukarıda da ifade edildiği gibi esasen kolaylıkla olumlu yanıt verilebilecek bir soru olan*) şirket sözleşmesinde öngörülen sürenin sona ermesinin limited şirketler bakımından infisah nedeni oluşturup oluşturmayacağı sorusu ele alınacak olursa, bu konudaki tereddüdü ortaya çıkarabilecek belki iki husus akla gelebilir. Birincisi, TTK'da sürenin (*yukarıda incelenen işletme konusunun aksine*) limited şirket sözleşmesinin zorunlu kayıtları arasında sayılmamış olması, ikincisi ise limited şirketin genel sona erme sebeplerinin düzenlendiği TTK m. 636.1'de şirket sözleşmesinde öngörülen sürenin sona ermesinin bir infisah sebebi olarak sayılmamış olmasıdır. Bu iki durumun limited şirketler açısından şirket sözleşmesinde öngörülen sürenin sona ermesini infisah nedeni saymaya engel teşkil edip etmeyeceğinin ele alınması gerekir.

Anonim şirket esas sözleşmesini düzenleyen 6762 sayılı TTK m. 279'un ikinci fıkrasının sekizinci bendinde, anonim şirket bir süre ile sınırlandırılmışsa bu sürenin esas sözleşmeye yazılacağı hükme bağlanmıştır. Aynı şekilde anonim şirket esas sözleşmesinin içeriğini düzenleyen TTK m. 339'un ikinci

fıkrasının 1 bendine göre de anonim şirket bir süre ile sınırlandırılmışsa bu süre esas sözleşmeye yazılır. TTK m. 339'un ikinci fıkrasının gerekçesinde, bu fıkranın esas sözleşmenin asgari zorunlu içeriğini gösterdiği ifade edilmektedir. Limited şirket sözleşmesinde bulunması gereken zorunlu kayıtları hükme bağlayan 6762 sayılı TTK m. 506'nın birinci fıkrasının beşinci bendinde, şirketin süresinin şirket sözleşmesinde açıkça yazılması gerektiği öngörülmüştü. Bahsi geçen son iki düzenlemenin de şirketin süresinin esas sözleşmenin/şirket sözleşmesinin asgari zorunlu içeriğine dâhil olduğunu kabul etmesi nedeniyle benzer oldukları düşünülebilirse de bu iki hüküm esasen önemli bir farklılığı bünyelerinde barındırmaktadırlar. Şöyle ki, anonim şirketle ilgili TTK hükmü *anonim şirket bir süre ile sınırlandırılmışsa* şeklinde bir şart içerdiği için ancak bu durumda süre anonim şirket esas sözleşmesinin asgari zorunlu içeriğine dâhil olacaktır. Ancak limited şirketle ilgili 6762 sayılı TTK hükmünde ise böyle bir şart öngörülmeksizin şirketin süresinin şirket sözleşmesinde açıkça yazılması gerektiği belirtilmişti³⁴. 6762 sayılı TTK m. 506.1.5 nedeniyle, 6762 sayılı TTK döneminde limited şirketlerin belirsiz süreli olarak kurulamayacakları, yani limited şirketlerin tamamının belirli süreli olarak kurulacakları kabul edilmekteydi³⁵. Nitekim o dönemde Ticaret Bakanlığı, şirket sözleşmesinde süre maddesi bulunmayan (veya belirsiz süreli olduğu açıklanan) limited şirketlerin kuruluşuna izin vermemekteydi³⁶. Yine şirket sözleşmesinde süreye ilişkin bir hüküm bulunmayan limited şirketlerin tescil talebi de ticaret sicil memurunca reddedilirdi³⁷.

Hemen belirtmek gerekir ki, limited şirket sözleşmesinin zorunlu kayıtlarını düzenleyen TTK m. 576'da (6762 sayılı TTK m. 506.1.5'in aksine) şirketin süresi zorunlu kayıtlar arasında sayılmamıştır³⁸. Diğer

³⁴ Bu hususa ilişkin eleştiriler için bkz. DOMANIÇ (ARSLANLI), s. 726; CERRAHOĞLU, s. 10, dpn. 26. *Öcal*, 6762 sayılı TTK'da limited şirketin süresinin şirket sözleşmesinde belirtilmesi gerekliliğinin öngörülmeye sebebi, limited şirket ortaklarının sorumluluklarının getirmeyi taahhüt ettikleri sermaye ile sınırlı olması ve sayılarının azami 50 olabilecek olması nedeniyle şirketin nispeten sınırlı bir sermayeye sahip olabilmesi ihtimali karşısında üçüncü kişilerin bilgilendirilmesi gereği olabileceğini belirtmektedir (ÖCAL, s. 606-607). Bahsi geçen bu sebebin de düzenlemeyi anlamlı hâle getirmediği yönünde bkz. YALÇIN SIRAKAYA, s. 31-32, dpn. 107.

³⁵ BAŞTUĞ, s. 174-175; ÖCAL, s. 607; YALÇIN SIRAKAYA, s. 31; KAYA, s. 40; CERİT, s. 84.

³⁶ CERRAHOĞLU, s. 10, dpn. 26; ÖCAL, s. 607.

³⁷ ÖCAL, s. 607; KAYA, s. 40, dpn. 108.

³⁸ Böylece limited şirketlerin belirsiz süreli olarak kurulabilmelerinin mümkün hâle gelmesinin TTK'nın en önemli yeniliklerinden birisi olduğu yönünde bkz. YALÇIN SIRAKAYA, s.

tarafından, 6762 sayılı TTK'da karşılığı bulunmayan TTK m. 577'de, limited şirket sözleşmesinde öngörüldükleri takdirde bağlayıcı kayıtlar sayılmıştır³⁹. TTK m. 577 incelendiğinde, bu hükümde de esasen şirket için bir süre öngörülmesine ilişkin kaydın açıkça sayılmadığı görülecektir. Ancak TTK'nın 577. maddesinin birinci fıkrasının m bendinde *Kanunda belirtilenler dışında öngörülen sona erme sebeplerine dair hükümlerin* şirket sözleşmesinde öngörüldükleri takdirde bağlayıcı hükümlerden olduğu düzenlenmiştir. Şirketin belirli bir süreyle sınırlandırılmasına ilişkin hükmün de (TTK m. 577.1.m kapsamında Kanunda belirtilenler dışında öngörülebilecek bir sona erme sebebine dair bir hüküm olarak) şirket sözleşmesinde öngörüldüğü takdirde bağlayıcı hükümlerden olduğu söylenebilir⁴⁰. Zaten, TTK m. 587.1.c'de de şirket sözleşmesinde şirketin süresine ilişkin bir hüküm varsa, şirket sözleşmesinin tescil ve ilanı ile birlikte sözleşmenin bu hükmüne TTK m. 36.1'in uygulanacağı düzenlenmiştir⁴¹.

Hâl böyle olunca, TTK'da sürenin limited şirket sözleşmesinin zorunlu kayıtları arasında sayılmamış olmasının limited şirketler açısından şirket sözleşmesinde öngörülen sürenin sona ermesini infisah nedeni saymaya engel teşkil etmeyeceği aşikârdır. Limited şirket, şirket sözleşmesinde bir süre ile sınırlandırılmışsa süreye ilişkin bu hüküm bir şirket sözleşmesi hükmü olacağı için, bu süre dolduğunda şirket, şirket sözleşmesinde öngörülen bir sebebin gerçekleşmesiyle sona erecektir⁴². Diğer bir deyişle, bu durumda limited

31. Buna karşılık, *şirketin süresi veya süresiz olduğuna* ilişkin bir kaydın TTK m. 576.1 kapsamında şirket sözleşmesinde açıkça yer alması zorunlu kayıtlar arasında sayılması gerektiği yönünde bkz. MOROĞLU, s. 358-359. *Şirketin süresine* ilişkin kaydın en azından TTK m. 577'de düzenlenen şarta bağlı kayıtlar arasında sayılması gerektiği yönünde bkz. KENDİGELEN, s. 485.

³⁹ Bu maddenin gerekçesinde, anılan hükümle yeni bir sistem getirildiği vurgulanmıştır. Bahsi geçen hükmün gerekçesinde, bir limited şirketin kurulabilmesi için şirket sözleşmesinde bulunması zorunlu kayıtların 576. maddede gösterildiği, kurucuların şirket sözleşmesine emredici kurallara aykırı olmamak kaydıyla istedikleri hükümleri koyabilecekleri, ancak bazı hükümlerin bağlayıcı olabilmeleri için şirket sözleşmesinde öngörülmesi gerektiği, aksi halde şirketler hukuku yönünden bağlayıcı olmayacağı, bu tür hükümlerin şirket sözleşmesi dışında öngörülmesi durumunda ancak bir borçlar hukuku sözleşmesinin hükümlerini doğuracağı belirtilmiştir. Yine hükmün gerekçesinde, bu hükmün söz konusu kayıtları sınırlı sayıda gösterdiği ifade edilmiştir.

⁴⁰ Bkz. ŞENER, s. 935-936.

⁴¹ TTK m. 587.1.c çerçevesinde, öngörülmüşse süreye ilişkin kaydın da şirket sözleşmesinde yer alması gerektiği yönünde bkz. KENDİGELEN, s. 485.

⁴² ŞENER, s. 936. Keza belirli süreli kurulmuş bir limited şirketin süresinin dolmasının ve dolmadan önce süre hükmünün değiştirilmemiş olmasının şirket sözleşmesiyle örtülü bir

şirketin TTK m. 636.1.a gereğince infisahı söz konusu olacaktır.

Yine limited şirketin genel sona erme sebeplerinin düzenlendiği TTK m. 636.1'de anonim şirketlere ilişkin TTK m. 529.1.a'dan farklı olarak şirket sözleşmesinde öngörülen sürenin sona ermesinin bir sona erme sebebi olarak sayılmamış olmasının da bu sonuca varmaya engel oluşturmayacağı düşüncesindeyiz.

Evvela, yukarıda da ifade edildiği üzere, TTK m. 636, f. 1'in d bendinde limited şirketin Kanunda öngörülen diğer sona erme hallerinde sona ereceği belirtilmiş, dolayısıyla limited şirketin sona erme hâllerinin TTK m. 636'da sayılanlardan ibaret olmadığı vurgulanmıştır. Bu bağlamda, tasfiyeden dönme müessesesini hükme bağlayan TTK m. 548.1 de bu hususta açık bir hüküm teşkil edebilir. Şöyle ki, TTK m. 548.1, c. 1'e göre, şirket sürenin dolmasıyla sona ermişse, pay sahipleri arasında şirket malvarlığının dağıtımına başlanılmış olmadıkça genel kurul şirketin devam etmesini kararlaştırabilir. Anonim şirketler için öngörülmüş olan bu hüküm, TTK m. 643.1 gereğince limited şirketlere de uygulanır⁴³. Dolayısıyla bu hükme göre, sürenin dolması limited şirketler için sona erme sebebidir.

Kaldı ki, tasfiyeden dönmeye ilişkin bahsi geçen düzenlemenin bulunmadığı 6762 sayılı TTK döneminde (6762 sayılı TTK'nın limited şirketin infisah sebeplerini düzenleyen m. 549.1 hükmünde, TTK m. 636.1'de olduğu gibi, şirket sözleşmesinde öngörülen sürenin dolması açıkça bir sona erme sebebi olarak sayılmamış olmasına rağmen⁴⁴) limited şirketin şirket sözleşmesinde öngörülen süresinin sona ermesi, 6762 sayılı TTK m. 549.1.1'deki şirketin "*şirket mukavelesinde yazılı sebeplerle*" infisahı kapsamında kabul edilmekteydi⁴⁵. 6762 sayılı TTK m. 434.1.1'de sürenin sona

şekilde öngörülmüş bir infisah sebebi olduğu yönünde bkz. TEKİNALP, s. 538.

⁴³ ŞENER, s. 1180.

⁴⁴ 818 sayılı BK ve 6762 sayılı TTK döneminde diğer şirket türleri için sürenin bitmesinin açıkça bir sona erme sebebi olarak düzenlenmiş olmasına (818 sayılı BK m. 535.1.5, 6762 sayılı TTK m. 185.1, 267, 434.1.1, 476.2) rağmen sürenin belirlenmesinin zorunlu olduğu limited şirketler için bu yönde bir düzenlenmenin mevcut olmamasının bir eksiklik teşkil ettiği hususunda bkz. ÖCAL, s. 608.

⁴⁵ TÜRK, s. 136-137; BAŞTUĞ, s. 269. Öcal ise, bu hususta ya 6762 sayılı TTK'nın limited şirketin "*şirket mukavelesinde yazılı sebeplerle*" infisahına ilişkin m. 549.1.1 hükmüne ya da 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun adı şirkete ilişkin hükümlerine atıf yapan 6762 sayılı TTK m. 138 hükmüne dayanılabileceği ve buna bağlı olarak limited şirketin süre bitiminde kendiliğinden sona ereceğini belirtmektedir (ÖCAL, s. 608). Diğer taraftan, limited şirketin sona erme sebeplerini sayarken şirketin süresinin dolmasının genel sona erme sebebi olarak

ermesinin anonim şirketler için ayrıca bir infisah sebebi olarak öngörölmüş olmasının nedeninin, 6762 sayılı TTK m. 434'ün çeşitli infisah sebeplerini 1882 tarihli İtalya Krallığı Ticaret Kanunu'nun 189. maddesinden alan 865 sayılı Ticaret Kanunu'nun 442. maddesini bir fıkra eklemesiyle aktarmış olması, limited şirketlerin infisah sebepleri arasında süre bitimine açıkça yer vermemiş olan 6762 sayılı TTK m. 549'un ise İsvBK m. 820⁴⁶'den çevrilmiş olması olduğu, bu nedenle de derleme bir kanun olan 6762 sayılı TTK bakımından lafzi yorumlarla her zaman mantıklı sonuçlara ulaşılamayacağı ifade edilmektedir⁴⁷.

Zaten anonim şirketler için öngörölmüş olan TTK m. 529.1.a hükmü⁴⁸ yanında, kanun koyucu tarafından diğer şirketler açısından da benzer çözüm kabul edilmiştir. Şöyle ki, adi ortaklıklara, TTK m. 243.1'in yollamasıyla kollektif şirketlere ve TTK m. 328 ve 243.1'in yollamasıyla komandit şirketlere uygulanacak olan TBK m. 639.1/5'e göre şirket, ortaklık için kararlaştırılmış olan sürenin bitmesiyle sona erer⁴⁹.

B. Şirket Sözleşmesinde Öngörülen Süresi Dolmasına Rağmen İşlerine Fiilen Devam Eden Limited Şirketin Belirsiz Süreli Hâle Gelip Gelemeyeceği

Şirket sözleşmesinde öngörülen sürenin sona ermesinin limited şirketler açısından infisah nedeni olduğunun tespiti ile bu kez de limited şirketin şirket sözleşmesinde öngörülen süresinin sona ermesine rağmen işlerine fiilen devam etmesi durumunda belirsiz süreli hâle gelip gelmeyeceği meselesinin açıklığa kavuşturulması ihtiyacı ortaya çıkar.

limited şirketler bakımından da geçerli olduğu yönünde bkz. TEKİL, (1974), s. 75; TEKİL, (1981), s. 440-441.

⁴⁶ Hâlihazırda İsvBK m. 821'de hükme bağlanmış olan limited şirketin sona erme sebepleri o dönemde İsvBK m. 820'de düzenlenmişti.

⁴⁷ TÜRK, s. 136-137. 865 sayılı Ticaret Kanunu döneminde, bu Kanunda limited şirket sözleşmesinin neleri içermesi gerektiğini veya limited şirketin hangi hâllerde infisah edeceğini düzenleyen açık bir hüküm bulunmamasına rağmen, şirketin devamı bir süre ile sınırlandırılmışsa bu sürenin şirket sözleşmesine kaydolunması gerektiği ve limited şirketin sözleşmede belirlenen sürenin bitmesiyle sona ereceği ifade edilmekteydi (HİRŞ, s. 342, 348).

⁴⁸ Bu hüküm, TTK m. 565.2 gereğince sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere de uygulanacaktır.

⁴⁹ Bkz. ve karşı. 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu m. 3.1.2, m. 5.1.5 ve m. 81.

Sorunu incelemeye başlamadan önce, 6762 sayılı TTK döneminde konuyla ilgili önce anonim şirketlerdeki daha sonra da limited şirketlerdeki durumu ve doktrindeki görüşleri ele almak faydalı olacaktır.

Bilindiği üzere, 6762 sayılı TTK m. 434.1.a'da anonim şirketlerin akdolundukları sürenin sona ermesiyle infisah edeceği düzenlenmişti. 6762 sayılı TTK döneminde anonim şirketin esas sözleşmesinde öngörülen süresi sona ermesine rağmen işlerine fiilen devam etmesi durumunda belirsiz süreli hâle mi geleceği yoksa infisah etmiş mi sayılacağı ve esas sözleşmede öngörülen süresi sona eren bir anonim şirketin genel kurulunun süre bitiminden sonra devama karar verip veremeyeceği hususları tartışmalıydı. Bilimsel öğretide bir görüş, anonim şirketin esas sözleşmesinde öngörülen süresi sona ermesine rağmen işlerine fiilen devam etmesi hâlinde belirsiz süreli hâle geleceği yönündeydi⁵⁰. Bu görüşü savunanlar anılan sonuca, süresi dolmasına rağmen işlerine devam eden adi şirketin belirsiz süreli hâle geleceğini düzenleyen 818 sayılı BK m. 536.2, c. 3 hükmünün 6762 sayılı TTK m. 138 atfıyla

⁵⁰ OKÇUOĞLU, (ÜNAL, Ana Sözleşmelerindeki Süreleri Biten ve Sürelerini Uzatmamış Olan Anonim Şirketlerin Hukukî Durumu) ile ilgili Tartışmalar, s. 106-107; OKÇUOĞLU, (TÜRK, Süreleri Sona Eren Anonim Ortaklıklara İlişkin Danıştay ve Yargıtay Kararları ve ANSAY, İnfisah Eden Bir Anonim Şirket Ana Sözleşmesinin Değiştirilebilmesi Sorunu) ile ilgili Tartışmalar, s. 217; KALPSÜZ, (ÜNAL, Ana Sözleşmelerindeki Süreleri Biten ve Sürelerini Uzatmamış Olan Anonim Şirketlerin Hukukî Durumu) ile ilgili Tartışmalar, s. 109-110; KARAYALÇIN, (ÜNAL, Ana Sözleşmelerindeki Süreleri Biten ve Sürelerini Uzatmamış Olan Anonim Şirketlerin Hukukî Durumu) ile ilgili Tartışmalar, s. 114-115; TÜRK, s. 140-153; TÜRK, (TÜRK, Süreleri Sona Eren Anonim Ortaklıklara İlişkin Danıştay ve Yargıtay Kararları ve ANSAY, İnfisah Eden Bir Anonim Şirket Ana Sözleşmesinin Değiştirilebilmesi Sorunu) ile ilgili Tartışmalar, s. 227-233, 237; KUNTALP, (TÜRK, Süreleri Sona Eren Anonim Ortaklıklara İlişkin Danıştay ve Yargıtay Kararları ve ANSAY, İnfisah Eden Bir Anonim Şirket Ana Sözleşmesinin Değiştirilebilmesi Sorunu) ile ilgili Tartışmalar, s. 208-210; ERİŞ, (TÜRK, Süreleri Sona Eren Anonim Ortaklıklara İlişkin Danıştay ve Yargıtay Kararları ve ANSAY, İnfisah Eden Bir Anonim Şirket Ana Sözleşmesinin Değiştirilebilmesi Sorunu) ile ilgili Tartışmalar, s. 221; BAHTİYAR, (2001), s. 176. Ayrıca bu görüşü savunanlardan *Türk*, esas sözleşmede öngörülen süresi dolan ve işlerine fiilen devam etmek suretiyle belirsiz süreli hâle gelen anonim şirketin bir an önce bir esas sözleşme değişikliği yaparak yeni bir süre belirlemesi veya açıkça süresiz olduğunu belirten yeni bir hüküm kabul etmesi gerektiği düşüncesindedir [TÜRK, s. 156-158, özellikle 157 ve aynı yönde ayrıca bkz. TÜRK, (TÜRK, Süreleri Sona Eren Anonim Ortaklıklara İlişkin Danıştay ve Yargıtay Kararları ve ANSAY, İnfisah Eden Bir Anonim Şirket Ana Sözleşmesinin Değiştirilebilmesi Sorunu) ile ilgili Tartışmalar, s. 232], ancak yazar bu durumdaki şirketin istediği esas sözleşme değişikliğini yapma imkânı bulamadığı durumda dahi belirsiz süreli şirket olarak devam edeceğini vurgulamaktadır [TÜRK, (TÜRK, Süreleri Sona Eren Anonim Ortaklıklara İlişkin Danıştay ve Yargıtay Kararları ve ANSAY, İnfisah Eden Bir Anonim Şirket Ana Sözleşmesinin Değiştirilebilmesi Sorunu) ile ilgili Tartışmalar, s. 232].

anonim şirketlere uygulanabileceği gerekçesiyle varmaktaydılar⁵¹. İkinci görüş ise, anılan durumda anonim şirketin infisah edeceği yönündeydi⁵². Buna göre, 6762 sayılı TTK m. 138 gereğince, 818 sayılı BK'nın adı şirkete ilişkin hükümlerine ancak o şirket türüne özgü açık bir hüküm bulunmaması durumunda başvurulabileceği ve anonim şirketlerin akdolundukları sürenin sona ermesiyle infisah edeceğini düzenleyen 6762 sayılı TTK m. 434.1.a hükmü anonim şirketler için bu hususta açık bir hüküm teşkil ettiği için, 818 sayılı BK m. 536.2, c. 3 anonim şirketlere uygulanamazdı⁵³. Esas sözleşmede

⁵¹ OKÇUOĞLU, (ÜNAL, Ana Sözleşmelerindeki Süreleri Biten ve Sürelerini Uzatmamış Olan Anonim Şirketlerin Hukukî Durumu) ile ilgili Tartışmalar, s. 106-107; OKÇUOĞLU, (TÜRK, Süreleri Sona Eren Anonim Ortaklıklara İlişkin Danıştay ve Yargıtay Kararları ve ANSAY, İnfisah Eden Bir Anonim Şirket Ana Sözleşmesinin Değiştirilebilmesi Sorunu) ile ilgili Tartışmalar, s. 217; KALPSÜZ, (ÜNAL, Ana Sözleşmelerindeki Süreleri Biten ve Sürelerini Uzatmamış Olan Anonim Şirketlerin Hukukî Durumu) ile ilgili Tartışmalar, s. 109-110; KARAYALÇIN, (ÜNAL, Ana Sözleşmelerindeki Süreleri Biten ve Sürelerini Uzatmamış Olan Anonim Şirketlerin Hukukî Durumu) ile ilgili Tartışmalar, s. 114-115; TÜRK, s. 140-153; TÜRK, (TÜRK, Süreleri Sona Eren Anonim Ortaklıklara İlişkin Danıştay ve Yargıtay Kararları ve ANSAY, İnfisah Eden Bir Anonim Şirket Ana Sözleşmesinin Değiştirilebilmesi Sorunu) ile ilgili Tartışmalar, s. 227-228, 237; KUNTALP, (TÜRK, Süreleri Sona Eren Anonim Ortaklıklara İlişkin Danıştay ve Yargıtay Kararları ve ANSAY, İnfisah Eden Bir Anonim Şirket Ana Sözleşmesinin Değiştirilebilmesi Sorunu) ile ilgili Tartışmalar, s. 208-210; ERİŞ, (TÜRK, Süreleri Sona Eren Anonim Ortaklıklara İlişkin Danıştay ve Yargıtay Kararları ve ANSAY, İnfisah Eden Bir Anonim Şirket Ana Sözleşmesinin Değiştirilebilmesi Sorunu) ile ilgili Tartışmalar, s. 221; BAHTİYAR, (2001), s. 176.

⁵² ARSLANLI, (1961), s. 169; ÜNAL, s. 101; ÜNAL, (ÜNAL, Ana Sözleşmelerindeki Süreleri Biten ve Sürelerini Uzatmamış Olan Anonim Şirketlerin Hukukî Durumu) ile ilgili Tartışmalar, s. 120-121; ÇAĞA, (ÜNAL, Ana Sözleşmelerindeki Süreleri Biten ve Sürelerini Uzatmamış Olan Anonim Şirketlerin Hukukî Durumu) ile ilgili Tartışmalar, s. 119; ANSAY, s. 206 [Bu hususta ayrıca bkz. ANSAY, (TÜRK, Süreleri Sona Eren Anonim Ortaklıklara İlişkin Danıştay ve Yargıtay Kararları ve ANSAY, İnfisah Eden Bir Anonim Şirket Ana Sözleşmesinin Değiştirilebilmesi Sorunu) ile ilgili Tartışmalar, s. 235]; TEKİL, (1998), s. 497-501; DOĞANAY, (ÜNAL, Ana Sözleşmelerindeki Süreleri Biten ve Sürelerini Uzatmamış Olan Anonim Şirketlerin Hukukî Durumu) ile ilgili Tartışmalar, s. 111-113; DOĞANAY, (TÜRK, Süreleri Sona Eren Anonim Ortaklıklara İlişkin Danıştay ve Yargıtay Kararları ve ANSAY, İnfisah Eden Bir Anonim Şirket Ana Sözleşmesinin Değiştirilebilmesi Sorunu) ile ilgili Tartışmalar, s. 210-216; FRANKO, (ÜNAL, Ana Sözleşmelerindeki Süreleri Biten ve Sürelerini Uzatmamış Olan Anonim Şirketlerin Hukukî Durumu) ile ilgili Tartışmalar, s. 114; FRANKO, (TÜRK, Süreleri Sona Eren Anonim Ortaklıklara İlişkin Danıştay ve Yargıtay Kararları ve ANSAY, İnfisah Eden Bir Anonim Şirket Ana Sözleşmesinin Değiştirilebilmesi Sorunu) ile ilgili Tartışmalar, s. 218-219; KILIÇOĞLU, (ÜNAL, Ana Sözleşmelerindeki Süreleri Biten ve Sürelerini Uzatmamış Olan Anonim Şirketlerin Hukukî Durumu) ile ilgili Tartışmalar, s. 115-116.

⁵³ ÜNAL, s. 101; ÜNAL, (ÜNAL, Ana Sözleşmelerindeki Süreleri Biten ve Sürelerini Uzatmamış Olan Anonim Şirketlerin Hukukî Durumu) ile ilgili Tartışmalar, s. 120-121; DOĞANAY, (ÜNAL, Ana Sözleşmelerindeki Süreleri Biten ve Sürelerini Uzatmamış Olan Anonim Şirketlerin Hukukî Durumu) ile ilgili Tartışmalar, s. 111-113; DOĞANAY,

öngörülen süresi sona eren bir anonim şirketin genel kurulunun süre bitiminden sonra devama karar verip veremeyeceği hususuna gelince, doktrinde bir görüş bu soruyu olumlu yanıtlarken⁵⁴, diğer bir görüş ise bu kararın süre bitiminden sonra alınamayacağı yönündeydi⁵⁵.

(TÜRK, Süreleri Sona Eren Anonim Ortaklıklara İlişkin Danıştay ve Yargıtay Kararları ve ANSAY, İnfisah Eden Bir Anonim Şirket Ana Sözleşmesinin Değiştirilebilmesi Sorunu) ile ilgili Tartışmalar, s. 210-216; ÇAĞA, (ÜNAL, Ana Sözleşmelerindeki Süreleri Biten ve Sürelerini Uzatmamış Olan Anonim Şirketlerin Hukukî Durumu) ile ilgili Tartışmalar, s. 119; FRANKO, (TÜRK, Süreleri Sona Eren Anonim Ortaklıklara İlişkin Danıştay ve Yargıtay Kararları ve ANSAY, İnfisah Eden Bir Anonim Şirket Ana Sözleşmesinin Değiştirilebilmesi Sorunu) ile ilgili Tartışmalar, s. 218.

⁵⁴ ARSLANLI, (1961), s. 158-160, 169; ÜNAL, s. 101-102, ÜNAL, (ÜNAL, Ana Sözleşmelerindeki Süreleri Biten ve Sürelerini Uzatmamış Olan Anonim Şirketlerin Hukukî Durumu) ile ilgili Tartışmalar, s. 121; İNAN, (ÜNAL, Ana Sözleşmelerindeki Süreleri Biten ve Sürelerini Uzatmamış Olan Anonim Şirketlerin Hukukî Durumu) ile ilgili Tartışmalar, s. 117; ÇAĞA, (ÜNAL, Ana Sözleşmelerindeki Süreleri Biten ve Sürelerini Uzatmamış Olan Anonim Şirketlerin Hukukî Durumu) ile ilgili Tartışmalar, s. 119; ANSAY, s. 198-207, özellikle 206; ANSAY, (TÜRK, Süreleri Sona Eren Anonim Ortaklıklara İlişkin Danıştay ve Yargıtay Kararları ve ANSAY, İnfisah Eden Bir Anonim Şirket Ana Sözleşmesinin Değiştirilebilmesi Sorunu) ile ilgili Tartışmalar, s. 233-236. Diğer taraftan, yukarıda da ifade edildiği üzere esas sözleşmesinde öngörülen süresi sona ermesine rağmen işlerine fiilen devam eden bir anonim şirketin bir genel kurul kararı alınmasına da gerek olmadan belirsiz süreli hâle geleceği görüşünü savunan *Okçuoğlu*, -bu görüş kabul edilmezse- genel kurulun süre bittikten sonra da sürenin uzatılması kararı alabileceği düşüncesindedir [OKÇUOĞLU, (ÜNAL, Ana Sözleşmelerindeki Süreleri Biten ve Sürelerini Uzatmamış Olan Anonim Şirketlerin Hukukî Durumu) ile ilgili Tartışmalar, s. 106-107 ve aynı yönde ayrıca bkz. OKÇUOĞLU, (TÜRK, Süreleri Sona Eren Anonim Ortaklıklara İlişkin Danıştay ve Yargıtay Kararları ve ANSAY, İnfisah Eden Bir Anonim Şirket Ana Sözleşmesinin Değiştirilebilmesi Sorunu) ile ilgili Tartışmalar, s. 217-218]. Benzer yönde bkz. KARAYALÇIN, (TÜRK, Süreleri Sona Eren Anonim Ortaklıklara İlişkin Danıştay ve Yargıtay Kararları ve ANSAY, İnfisah Eden Bir Anonim Şirket Ana Sözleşmesinin Değiştirilebilmesi Sorunu) ile ilgili Tartışmalar, s. 219-220; ERİŞ, (TÜRK, Süreleri Sona Eren Anonim Ortaklıklara İlişkin Danıştay ve Yargıtay Kararları ve ANSAY, İnfisah Eden Bir Anonim Şirket Ana Sözleşmesinin Değiştirilebilmesi Sorunu) ile ilgili Tartışmalar, s. 221. Buna karşılık, yine daha önce de ifade edildiği üzere esas sözleşmesinde öngörülen süresi sona ermesine rağmen işlerine fiilen devam eden bir anonim şirketin belirsiz süreli hâle geleceği görüşünü savunan *Türk* ise, anonim şirketin münfesihi olduğu (yani karşı görüş) kabul edildiği takdirde genel kurulda tasfiyeden dönme veya devam kararı alınamayacağı düşüncesindedir [TÜRK, s. 154-156; TÜRK, (TÜRK, Süreleri Sona Eren Anonim Ortaklıklara İlişkin Danıştay ve Yargıtay Kararları ve ANSAY, İnfisah Eden Bir Anonim Şirket Ana Sözleşmesinin Değiştirilebilmesi Sorunu) ile ilgili Tartışmalar, s. 225-227, 237-238].

⁵⁵ TEKİL, (1998), s. 497-501; DOĞANAY, (ÜNAL, Ana Sözleşmelerindeki Süreleri Biten ve Sürelerini Uzatmamış Olan Anonim Şirketlerin Hukukî Durumu) ile ilgili Tartışmalar, s. 111-113, özellikle s. 112; DOĞANAY, (TÜRK, Süreleri Sona Eren Anonim Ortaklıklara İlişkin Danıştay ve Yargıtay Kararları ve ANSAY, İnfisah Eden Bir Anonim Şirket Ana Sözleşmesinin Değiştirilebilmesi Sorunu) ile ilgili Tartışmalar, s. 210-216, özellikle s. 213-214; FRANKO, (ÜNAL, Ana Sözleşmelerindeki Süreleri Biten ve Sürelerini Uzatmamış Olan Anonim Şirketlerin Hukukî Durumu) ile ilgili Tartışmalar, s. 114; KILIÇOĞLU,

TTK m. 529.1.a'nın gerekçesinde de ifade edildiği üzere, Yargıtay uzunca bir süre esas sözleşmede öngörülen süresi dolan anonim şirketlerin işlerine fiilen devam etmekle belirsiz süreli hâle gelmeyeceklerine, tasfiye hâline gireceklerine hükmetmekle birlikte, 1987 tarihli bir Hukuk Genel Kurulu Kararı ile bu içtihadan dönülmüş ve süresi dolmuş olmasına rağmen işlerine fiilen devam eden anonim şirketlerin belirsiz süreli hâle gelecekleri kabul edilmişti. Anılan kararın ilgili kısmı şu şekildedir⁵⁶: “*Yukarıda açıklanan şekilde, süresi bitmiş olmasına rağmen faaliyetine devam eden bir anonim şirket süresiz hale gelmiş olmakla birlikte, şirket genel kurulunun bu yönde ayrıca bir karar alması ve anasözleşmeyi değiştirmesi de gereklidir. Doğaldır ki, tam ehliyete sahip şirket ve organları, şirketin süresiz hale geldiğini tespit edebilecekleri gibi şirket için değişik bir süre de kabul edebilirler.*” Dolayısıyla, yine TTK m. 529.1.a'nın gerekçesinde de vurgulandığı üzere, söz konusu Hukuk Genel Kurulu kararında, süresi dolmuş olmasına rağmen faaliyetlerine devam etmekle belirsiz süreli hâle gelen anonim şirketin belirsiz süreli hâle gelmesinden sonra esas sözleşme değişikliği yoluyla esas sözleşmesini fiili duruma uyarlamasının gerekli olduğu ifade edilmiştir.

6762 sayılı TTK döneminde konuya ilişkin limited şirketlerdeki tartışmaya gelince, daha önce de ifade edildiği gibi, 6762 sayılı TTK'nın limited şirketin infisah sebeplerini düzenleyen m. 549.1 hükmünde şirket sözleşmesinde öngörülen sürenin dolması açıkça bir sona erme sebebi olarak sayılmamış, dolayısıyla 6762 sayılı TTK'da süreyi açıkça sona erme sebebi olarak düzenleyen bir hükme limited şirketler bakımından yer verilmemiş olmasına rağmen limited şirketin şirket sözleşmesinde öngörülen süresinin dolması ile sona ereceği kabul edilmekteydi. 6762 sayılı TTK döneminde limited şirketin şirket sözleşmesinde öngörülen süresinin sona ermesine rağmen işlerine fiilen devam etmesi durumunda belirsiz süreli hâle gelip gelmeyeceği meselesine ilişkin olarak ise bir görüş, bu soruyu olumlu yanıtlamaktaydı⁵⁷. Buna göre, süresi sona ermesine rağmen işlerine devam eden adi şirketin belirsiz süreli hâle geleceğini düzenleyen 818 sayılı BK m. 536.2, c. 3 hükmü, 6762 sayılı TTK m. 138 atfıyla limited şirketlere de uygulanabilirdi⁵⁸. İkinci görüş ise,

(ÜNAL, Ana Sözleşmelerindeki Süreleri Biten ve Sürelerini Uzatmamış Olan Anonim Şirketlerin Hukukî Durumu) ile ilgili Tartışmalar, s. 115-116.

⁵⁶ YHGK. T. 25.2.1987, E. 1986/211, K. 1987/120 (www.kazanci.com.tr).

⁵⁷ DOMANIÇ (ARSLANLI), s. 726-727.

⁵⁸ DOMANIÇ (ARSLANLI), s. 726. Ayrıca yazar, yukarıda bahsi geçen (anonim şirketlere ilişkin olarak verilmiş olan) 1987 tarihli Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararının isabetli olduğuna vurgu yaparak bu kararı aktarmıştır [Bkz. DOMANIÇ (ARSLANLI), s. 727 vd.].

şirket sözleşmesinde öngörülen süresi sona eren bir limited şirketin işlerine fiilen devam etmekle belirsiz süreli hâle gelemeyeceği yönündeydi⁵⁹. Buna göre, 6762 sayılı TTK m. 506.1.5 gereğince sürenin şirket sözleşmesinde öngörülmesi zorunlu hususlardan biri olması nedeniyle belirsiz süreli şekilde kurulamayan limited şirketlere 6762 sayılı TTK m. 138 atfıyla 818 sayılı BK m. 536.2, c. 3 hükmü uygulanamazdı⁶⁰. Ayrıca anılan görüşü savunan yazarlardan bazıları, şirket sözleşmesinde öngörülen sürenin uzatılmasına ilişkin bir şirket sözleşmesi değişikliği kararının bu sürenin sona ermesinden önce alınabileceğini belirtmişlerdi⁶¹.

TTK dönemine gelince, doktrinde bir görüş şirket sözleşmesinde öngörülen sürenin sona ermesinden sonra ortakların işlere devam etmesi durumunda adi şirketin belirsiz süreli hâle geleceğini düzenleyen TBK m. 640.3 hükmünün TTK m. 126 atfıyla limited şirketlere uygulanamayacağı yönündedir⁶². Buna göre, aksinin kabulü durumunda bu şekilde belirsiz süreli hâle gelmiş bir limited şirkette TTK m. 126 atfıyla TBK m. 640.1 uyarınca her ortağın altı ay önceden ihbar ederek şirketi feshetme hususunda kanuni bir fesih hakkını haiz olacağı, TTK m. 126 gereğince genel hükümler ancak *her şirket türünün niteliğine uygun olduğu oranda* uygulanabileceği, limited şirketler ise TTK ile daha çok anonim şirketlere benzer yapıda düzenlenmiş olduğu için, limited şirketin bu yapısı limited şirket ortaklarına bu imkanın sağlanmasına engel teşkil eder⁶³.

Karşı görüş ise, limited şirketin şirket sözleşmesinde öngörülen süresi sona ermesine rağmen işlerine devam etmesi durumunda belirsiz süreli hâle geleceği yönündedir. Buna göre TTK ile limited şirketlerin belirsiz süreli olarak kurulabilmelerinin mümkün hâle gelmiş olması nedeniyle anonim şirketler için getirilen TTK m. 529.1.a hükmünün limited şirketlere de kıyasen uygulanacağı yönündedir⁶⁴.

⁵⁹ BAŞTUĞ, s. 269-270; CERRAHOĞLU, s. 189; ÖCAL, s. 608; KAYA, s. 44; CERİT, s. 86.

⁶⁰ BAŞTUĞ, s. 269-270; ÖCAL, s. 608; KAYA, s. 44.

⁶¹ CERRAHOĞLU, s. 189; ÖCAL, s. 607; KAYA, s. 41, 44. Diğer taraftan buna göre, şirket sözleşmesinde öngörülen sürenin sona ermesinden önce genel kurulda sürenin uzatılmasına ilişkin şirket sözleşmesi değişikliği kararı alınabilirken şirketin belirsiz süreli şirket hâline getirilmesi yolunda bir karar alınamazdı (ÖCAL, s. 607; KAYA, s. 41).

⁶² ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP), (2017), s. 554. Keza şirket sözleşmesinde öngörülen süresi sona ermiş olan bir limited şirketin (süreye ilişkin şirket sözleşmesi hükmünün süre sona ermeden değiştirilmemiş olduğu takdirde) infisah edeceği yönünde bkz. TEKİNALP, s. 538.

⁶³ ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP), (2017), s. 554.

⁶⁴ YALÇIN SIRAKAYA, s. 33-34. TTK'nın Tasarı hâli ile ilgili olarak, bu Tasarı ile limited

Aşağıda ayrıntılarıyla izah edildiği üzere bu görüşe sonuç itibariyle katılmakla birlikte, bu hususta karar verirken TTK ile yeni getirilen (*daha önce de vurgulandığı gibi anonim şirketler için öngörülmiş, ancak TTK m. 643.1 uyarınca limited şirketlere de uygulanacak olan*) tasfiyeden dönme müessesesinin de ele alınması gerektiği düşüncesindeyiz.

Yukarıda ayrıntılarıyla izah edildiği üzere, 6762 sayılı TTK döneminde anonim/limited şirketlerin, şirket sözleşmesinde öngörülen süreleri dolduğu hâlde işlerine fiilen devam etmeleri durumunda belirsiz süreli hâle gelip gelemeyecekleri ve süreleri dolan anonim/limited şirketlerin süre bitiminden sonra genel kurulda sürelerinin uzatılması yönünde bir karar alıp alamayacakları hususları tartışmalıydı. Daha önce de ifade edildiği ve TTK m. 529.1.a'nın gerekçesinde de belirtildiği üzere, anonim şirketin esas sözleşmesinde öngörülen süresi sona ermesine rağmen işlerine fiilen devam etmesi hâlinde belirsiz süreli hâle geleceği yönündeki TTK m. 529.1.a'da öngörülen kural ile 6762 sayılı TTK dönemindeki bu tartışmalar anonim şirketler açısından sona erdirilmiştir. Ancak TTK'da limited şirketler açısından benzer bir düzenleme öngörülmemiştir.

Hâl böyle olunca, 6762 sayılı TTK döneminde gerek anonim gerekse limited şirketlerle ilgili olarak yapılan ve TTK m. 529.1.a hükmü ile anonim şirketler açısından sona erdirilen sözkonusu tartışmalar tasfiyeden dönme müessesesinin getirilmesi ile bir hususta değişerek limited şirketler açısından canlılığını korumaya devam edecektir. Şöyle ki, tasfiyeden dönme müessesesinin getirilmesi ile ikinci tartışma (*şirket sözleşmesinde öngörülen süresi dolan limited şirketin süre bitiminden sonra genel kurulda sürenin uzatılması yönünde bir karar alıp alamayacağı tartışması*) esasen çözüme kavuşturulmuştur. Zira TTK m. 548.1, c. 1 ve 2'ye göre, limited şirket sürenin dolmasıyla sona ermişse pay sahipleri arasında şirket malvarlığının dağıtımına başlanılmış olmadıkça genel kurul sermayenin en az yüzde altmışının oyu ile şirketin devam etmesini kararlaştırabilir. Yani bu hüküm gereğince, şirket sözleşmesinde öngörülen süresi dolan bir limited şirket süre bitiminden sonra pay sahipleri arasında şirket malvarlığının dağıtımına başlanılmış olmadıkça tasfiyeden dönme kararı, yani genel kurulda sürenin uzatılması yönünde bir karar alabilir. Ancak tasfiyeden dönme müessesesinin getirilmesinden sonra da limited şirketler açısından tartışmalı kalmaya devam edecek husus, bir

şirketlerin de anonim şirketler gibi belirsiz süreli olarak kurulabilmelerine imkân tanınmasına ilişkin değişikliğin gerçekleşmesi durumunda, limited şirketin sonradan belirsiz süreli şirket hâline gelebilmesinin mümkün olabileceği yönünde bkz. KAYA, s. 44, dpn. 120.

limited şirketin şirket sözleşmesinde öngörülen süresi dolmuşsa faaliyetlerine devam edip etmediğine bakılmaksızın infisah etmiş mi sayılacağı (dolayısıyla faaliyetlerine devam etse de etmese de sona ermeye engel olmak için mutlaka tasfiyeden dönme kararı alınmasının mı gerekli olduğu); yoksa süresi dolduğu hâlde faaliyetlerine devam ediyorsa doğrudan belirsiz süreli hâle mi geleceğidir (yani faaliyetlerine devam ediyorsa tasfiyeden dönme kararına gerek olmaksızın, faaliyetlerine devam etmiyorsa tasfiyeden dönme kararıyla mı sona ermekten kurtulacağıdır).

Bu konuda karar vermeden önce anonim şirketler bakımından hâlihazırdaki durumu incelemekte fayda olduğu düşüncesindeyiz. TTK m. 529.1.a ve TTK m. 548.1, c. 1, 2 beraber değerlendirildiğinde anonim şirketler açısından esas sözleşmede bir süre öngörülmüşse sürenin dolmasının şirketin infisahına yol açması bakımından üç ihtimalin gündeme gelebileceği söylenebilir⁶⁵. Birinci ihtimal, esas sözleşmede öngörülen sürenin dolmasından önce anonim şirket genel kurulunda bir esas sözleşme değişikliği, yani esas sözleşmenin süreye ilişkin maddesinin sürenin uzatılması veya şirketin belirsiz süreli hâle dönüştürülmesi şeklinde değiştirilmesi kararı alınması suretiyle infisahın önlenmesidir⁶⁶. İkinci ihtimal, esas sözleşmede öngörülen sürenin sona ermesi, buna rağmen anonim şirketin işlere fiilen devam ediyor olması ki bu durumda şirket TTK m. 529.1.a gereğince belirsiz süreli hâle gelir. TTK m. 529.1.a'nın gerekçesinde de vurgulandığı gibi, konuya ilişkin 6762 sayılı TTK döneminde verilen, yukarıda bahsi geçen 1987 tarihli YHGK kararına göre, süresi dolan anonim şirketin işlere devam etmek suretiyle belirsiz süreli hâle gelmesinden sonra esas sözleşme değişikliği yapılarak sözleşmenin fiili duruma uyarlanması gerekiyordu⁶⁷. Anılan gerekçede de ifade edildiği gibi, TTK m. 529.1.a ile bundan farklı olarak süresi dolan şirketin işlerine devam

⁶⁵ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. AL KILIÇ, s. 103-112.

⁶⁶ Bu kararın alınabilmesi için gerekli yetersayılar hususunda doktrindeki farklı görüşler için bkz. AL KILIÇ, s. 110, dpn. 267; KADEROĞLU, s. 122. Anılan kararın TTK m. 421.1'de öngörülen yetersayılar ile alınabileceği yönünde bkz. AL KILIÇ, s. 110, dpn. 267; TTK m. 421.3 ve 4'te düzenlenen yetersayılarla alınabileceği yönünde bkz. KADEROĞLU, s. 122. Diğer taraftan, esas sözleşmede belirlenen sürenin değiştirilemeyeceği şeklinde bir hüküm varsa, bu durumun TTK m. 452 anlamında *aksine esas sözleşme hükmü* teşkil edeceği, dolayısıyla ortakların bu hususta mütesep haklarının sözkonusu olacağı gerekçesiyle, süre bitiminden önce esas sözleşmede öngörülen süresinin değiştirilmesinin ancak tüm ortakların oybirliğiyle mümkün olabileceği yönünde bkz. KADEROĞLU, s. 122.

⁶⁷ Yine TTK m. 529.1.a'nın gerekçesinde, bu durumda bazen şirketteki azınlığın haklarını kötüye kullanarak sözleşme değişikliğine olumlu yaklaşma karşılığında haksız kazançlar istedikleri ve bunu bir şantaj aracı olarak kullandıkları ve bunun sonucunda YHGK kararında öngörülen esas sözleşme değişikliğinin yapılamadığı durumların ortaya çıktığı belirtilmiştir.

etmesi ile esas sözleşmesindeki süre maddesinin kendiliğinden değiştiği kabul edilmiş ve esas sözleşme değişikliğine gerek duyulmamıştır⁶⁸. Üçüncü ihtimal, esas sözleşmede öngörülen sürenin dolması ve anonim şirketin işlere fiilen devam ediyor olmaması ki bu hâlde şirket infisah eder, dolayısıyla tasfiye hâline girer. Bu durumda şirketin devam edebilmesi için TTK m. 548.1 gereğince tasfiyeden dönme kararı alınması gerekir. Şirketin işlerine fiilen devam etmediğinin tespiti açısından ise sona ermenin yönetim kurulu tarafından ticaret siciline tescil ve ilan ettirilmiş olması (TTK m. 532), kolaylık sağlar⁶⁹. Buna bağlı olarak, TTK m. 529.1.a nedeniyle tasfiyeden dönmeye ilişkin TTK m. 548 hükmünün, sadece şirketin süresinin dolması neticesinde sona erdiğinin yönetim kurulu tarafından ticaret siciline tescil ettirilmesi (TTK m. 532) ihtimalinde uygulama alanı bulabileceği söylenebilir⁷⁰.

Limited şirketler açısından ise şirket sözleşmesinde bir süre öngörülmüşse sürenin dolmasının şirketin infisahına yol açması bakımından anonim şirketler için öngörülmüş olan TTK m. 529.1.a benzeri bir düzenlemenin yokluğu ve TTK m. 548.1, c. 1 ve 2 nedeniyle ancak iki ihtimalin gündeme gelebileceği ileri sürülebilir. Buna göre, birinci ihtimal, şirket sözleşmesinde öngörülen sürenin dolmasından önce limited şirket genel kurulunda şirket sözleşmesi değişikliği yapılması, yani şirket sözleşmesinin süreye ilişkin maddesinin sürenin uzatılması veya şirketin belirsiz süreli hâle dönüştürülmesi şeklinde değiştirilmesi suretiyle infisahın önlenmesidir. İkinci ihtimal, şirket sözleşmesinde öngörülen süresinin sona ermesi ki bu durumda limited şirketin anonim şirketten farklı olarak işlere fiilen devam ediyor olup olmamasına bakılmaksızın infisah edeceği, dolayısıyla tasfiye hâline gireceği ileri sürülebilir. Zira TTK m. 548.1, c. 1 ve 2 gereğince şirket sürenin dolmasıyla sona ermişse (pay sahipleri arasında şirket malvarlığının dağıtımına başlanılmış olmadıkça) genel kurul (sermayenin en az yüzde altmışının oyu ile) şirketin devam etmesini kararlaştırabilir. Diğer bir deyişle, bu hâlde şirketin devam edebilmesi için TTK m. 548.1 gereğince tasfiyeden dönme kararının alınması gerektiği savunulabilir. Limited şirketler açısından anonim şirketler için öngörülmüş olan TTK m. 529.1.a benzeri bir düzenlemenin yokluğu nedeniyle de limited şirketin şirket sözleşmesinde öngörülen süre sona ermesine rağmen işlere fiilen devam ediyor olsa bile belirsiz süreli hâle gelmeyeceği, infisah edeceği ve tasfiye hâline gireceği ileri sürülebilir. Buna

⁶⁸ Ayrıca bkz. AL KILIÇ, s. 109, dpn. 263.

⁶⁹ AL KILIÇ, s. 112.

⁷⁰ KENDİGELEN, s. 450.

göre, anılan hâlde şirketin devam edebilmesi ancak TTK m. 548.1 gereğince genel kurulda tasfiyeden dönme kararı alınmasına bağlı olacak ve alınmazsa infisah etmiş şirketin tasfiyesine devam olunacaktır⁷¹.

Ancak anonim şirketler için öngörülmuş olan TTK m. 529.1.a hükmü⁷² yanında, diğer şirketler açısından da kanun koyucu tarafından benzer bir çözüm kabul edilmiştir. Şöyle ki, adi şirketler için öngörülmuş bulunan TBK m. 640.3'e göre, sözleşmede öngörülmuş olan sürenin bitiminden sonra şirket, ortakların örtülü iradesiyle sürdürülürse belirsiz süreli hâlde gelir. Aynı şekilde TTK m. 328'in yollamasıyla komandit şirketlere de uygulanacak olan kollektif şirketlere ilişkin TTK m. 247.1'e göre de şirket sözleşmesinde öngörülen sürenin sona ermesinden sonra işlere devam etmek suretiyle zımni biçimde uzatılmış bulunan şirketler belirsiz süreli sayılırlar.

O hâlde, TTK'da limited şirketlerle ilgili olarak bu konuda da bir kanun boşluğu bulunduğu, bu boşluğun olumsuz bir boşluk olmadığı düşüncesindeyiz. Zira bu konuda da limited şirketler açısından diğer şirketlerden farklı bir sonuca varmanın haklı bir gerekçesi bulunmamaktadır. Öyleyse tasfiyeden dönme müessesesinin anonim ve limited şirketlerle ilgili olarak getirilmiş bulunduğu da göz önünde tutulduğu takdirde, aynen anonim şirkette olduğu gibi bir sermaye şirketi olarak limited şirket de şirket sözleşmesinde öngörülen süre sona erdiği hâlde işlere fiilen devam ederse belirsiz süreli hâlde gelir, işlere fiilen devam etmezse infisah eder. İkinci durumda da yine aynen anonim şirketlerde olduğu gibi şirketin devam edebilmesi için TTK m. 548.1 gereğince tasfiyeden dönme kararı alınması gerekir.

SONUÇ

Limited şirketin genel sona erme nedenlerinin sayıldığı TTK m. 636.1'den farklı olarak anonim şirketin genel sona erme sebeplerine ilişkin

⁷¹ Nitekim anonim şirketlerle ilgili olarak TTK m. 548.1'in lafzından süresi dolar dolmaz şirketin derhal sona ereceği gibi bir anlamın çıktığı, ancak TTK m. 529.1.a nedeniyle şirketin sona ermediğinin tespiti bakımından bu şirketin faaliyetlerini devam ettirip ettirmediğinin tespitinin gerekli olduğuna ilişkin olarak bkz. AL KILIÇ, s. 104. Dolayısıyla TTK m. 548.1 ile TTK m. 529.1.a'da yer alan ifadelerin birbirleriyle çeliştiği yönünde bkz. KENDİGELEN, s. 450; AL KILIÇ, s. 103; KERVANKIRAN, s. 312. Şöyle ki, TTK m. 548.1'de anonim şirketin süresinin dolmasıyla sona ermesinden söz edilmiş olsa da, TTK m. 529.1.a karşısında anonim şirketin süresinin dolması şirketin derhal sona ermesi sonucunu ortaya çıkarmaz, bunun için anonim şirketin süresinin dolmasının ardından faaliyetlerine fiilen devam etmiyor olması gerekir (AL KILIÇ, s. 103; KERVANKIRAN, s. 312).

⁷² Bu hüküm, TTK m. 565.2 gereğince sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere de uygulanacaktır.

TTK m. 529.1’de, işletme konusunun gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesi ve esas sözleşmede öngörülen sürenin dolması, genel sona erme nedenleri arasında sayılmıştır. Hatta TTK m. 529.1.a’da esas sözleşmede öngörülen süresi sona ermesine rağmen işlerine fiilen devam eden bir anonim şirketin belirsiz süreli hâle geleceği belirtilmiştir. Bu iki hüküm arasındaki anılan farklılıklar, limited şirketlerin sona ermesi bakımından bir takım tereddütlere yol açabilmektedir.

TTK’da anonim şirketlerin aksine limited şirketlerin işletme konusunun gerçekleşmesini veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesini infisah sebebi olarak düzenleyen bir hüküm mevcut olmamasına rağmen, bir sermaye şirketi olarak limited şirketlerde de anonim şirketlerde olduğu gibi işletme konusunun gerçekleşmesinin veya gerçekleşmesinin objektif olarak imkânsız hâle gelmesinin infisah sebebi, işletme konusunun gerçekleşmesinin subjektif imkânsızlığının ve kâr elde etme amacına ulaşılmasının imkânsızlığının TTK m. 636.3 anlamında haklı sebep oluşturabileceği kanaatini paylaşıyoruz.

Yine, TTK’da süre limited şirket sözleşmesinin zorunlu kayıtları arasında zikredilmemiş ve limited şirketin genel sona erme sebeplerinin düzenlendiği TTK m. 636.1’de sürenin dolması bir infisah nedeni olarak sayılmamış olmasına rağmen, şirket sözleşmesinde öngörülen sürenin sona ermesi limited şirketler açısından infisah sebebi teşkil eder.

Limited şirketin şirket sözleşmesinde öngörülen süresi sona ermesine rağmen işlerine fiilen devam etmesi durumunda belirsiz süreli hâle gelip gelmeyeceği hususunda ise, aynen anonim şirkette olduğu gibi bir sermaye şirketi olarak limited şirketin de süresi dolduğu hâlde işlerine fiilen devam ederse belirsiz süreli hâle geleceği, işlere fiilen devam etmezse infisah edeceği ve infisah ettiği durumda şirketin devam edebilmesi için tasfiyeden dönme kararının alınmasının (TTK m. 548.1) gerekli olduğu düşüncesindeyiz.

Sonuç olarak, *de lege ferenda* limited şirketin genel sona erme sebeplerini düzenleyen TTK m. 636.1’in anonim şirketin genel sona erme nedenlerine ilişkin TTK m. 529.1 ile yeknesak hâle getirilmesi gerekmektedir. Özellikle tereddüt uyandırabilecek yukarıda incelenen hususlarla ilgili olarak limited şirketler açısından da TTK m. 529.1.a ve b benzeri hükümlere yer verilmesinin isabetli olacağı kanaatini taşıyoruz. Zira fikrimizce limited şirketlerde bu iki hüküm benzeri bir düzenlemenin bulunmama sebebi, bu konularda limited şirketler için farklı bir çözümün getirilmek istenmesi değildir.

KAYNAKÇA

- AL KILIÇ, Şengül: **Anonim Şirketlerde Tasfiyeden Dönme**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.
- ANSAY, Tuğrul: “İnfisah Eden Bir Anonim Şirket Ana Sözleşmesinin Değiştirilebilmesi Sorunu”, **Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu – III, Bildiriler-Tartışmalar (14-15 Şubat 1986)**, Ankara, 1986, s. 185-208.
- ARSLANLI, Halil: **Kollektif ve Komandit Şirketler**, 2. Baskı, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1960. [ARSLANLI, (1960)]
- ARSLANLI, Halil: **Anonim Şirketler, IV. Kısım: Anonim Şirketin Hesapları - V. Kısım: Anonim Şirketin İnfisahu ve Tasfiyesi**, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1961. [ARSLANLI, (1961)]
- ARSLANLI, Halil/DOMANIÇ, Hayri: **Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C. III: Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirketler (TTK m. 475-484) Limited Şirketler (TTK m. 503-556)**, Temel Yayınları, İstanbul, 1989.
- BAHTİYAR, Mehmet: **Anonim Ortaklık Anasözleşmesi**, Beta, İstanbul, 2001. [BAHTİYAR, (2001)]
- BAHTİYAR, Mehmet: **Ortaklıklar Hukuku**, 13. Baskı, Beta, İstanbul, 2019. [BAHTİYAR, (2019)]
- BAŞTUĞ, İrfan: **Şirketler Hukukunun Temel İlkeleri**, İstiklâl Matbaası, İzmir, 1974.
- BENEDICK, Gilles/HABEGGER, Philipp: *Roberto/Trüeb*, **CHK – Handkommentar zum Schweizer Privatrecht**, 2. Auflage, Schulthess Juristische Medien AG, Zürich – Basel - Genf, 2012.
- BERTSCH, Wilfried: **Die Auflösung der Aktiengesellschaft aus wichtigen Gründen**, Verlag H. R. Sauerländer & Co., Aarau, 1947.
- BİRKAŞ, Hasan: **Ticaret Şirketleri ve Tatbikat**, 8. Baskı, İstanbul Üniversite Kitabevi, İstanbul, 1987.
- BÜGLER, Reto: **Der GmbH-Anteil, Insbesondere dessen Erwerb, Übertragung und Verlust (de lege lata et ferenda)**, Zürich, 2004.
- BÜRGI, F. Wolfhart: **Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch**,

V. Band: Obligationenrecht, 5. Teil: Die Aktiengesellschaft, b/2: Art. 698–738, Schulthess & Co AG, Zürich, 1969.

CERİT, Pınar: **Limited Şirketlerin Sona Ermesi**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2010.

CERRAHOĞLU, M. Fadlullaah: **Türk Ticaret Kanununa ve Yargıtay İctihatlarına Göre Limited Ortaklıklar Hukuku**, İstanbul İktisadî ve Ticarî İlimler Akademisi Yayınları, İstanbul, 1976.

ERDEM, Nuri: **Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi**, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019.

HABEGGER, Philipp: **Die Auflösung der Aktiengesellschaft aus wichtigen Gründen, unter Berücksichtigung der anderen sachgemässen und den Beteiligten zumutbaren Lösungen gemäss Art. 736 Ziff. 4 Satz 2 OR**, Stämpfli+Cie AG, Graphisches Unternehmen, Bern, 1996.

HİRŞ, E.: **Ticaret Hukuku Dersleri**, 3. Baskı, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1948.

İLBASMIŞ HIZLISOY, Özlem: **Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016.

JANGGEN, A./BECKER, H., **Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Obligationenrecht, Band VII, 3. Abteilung Die Gesellschaft mit beschränkter Haftung Art. 772-827**, Verlag von Stämpfli & Cie., Bern, 1939.

KADEROĞLU, Murat: **Anonim Şirketlerin İnfisahı (Dağılması)**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017.

KARAYALÇIN, Yaşar: **Ticaret Hukuku, II. Şirketler Hukuku**, 2. Baskı, Sevinç Matbaası, Ankara, 1973.

KAYA, İlknur: **Limited Şirketin Sona Erme Sebepleri**, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir, 2005.

KENDİGELEN, Abuzer: **Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler**, 3. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016.

- KERVANKIRAN, Emrullah: **Anonim Şirketlerin Tasfiyesi**, Seçkin, Ankara, 2015.
- KÜNG, Manfred/CAMP, Raphaël: **GmbH-Recht, Kommentar, Das revidierte Recht zur Gesellschaft mit beschränkter Haftung**, orell füssli Verlag AG, Zürich, 2006.
- METZLER, Charles: **Die Auflösungsgründe im Bereich der Aktiengesellschaft**, A. Schönbächler & Co., Affoltern a. A., 1952.
- MOROĞLU, Erdoğan: **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler**, 8. Baskı, Onikilevha, İstanbul, 2016.
- MÜLLER, Hans Werner: **Die Auflösungsgründe der Gesellschaft mit beschränkter Haftung unter besonderer Berücksichtigung der Auflösungsklage infolge von Gründungsmängeln**, Buchdruckerei R. Suter & Cie, Bern, 1945.
- ÖCAL, Akar: “Limited Şirkette Süre”, **Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp’e Armağan**, Cilt: 1, Beta, İstanbul, 2003, s. 603-610.
- ÖZENLİ, Soysal: **Uygulamada Adi Ortaklık ve Neden Olduğu Davalar**, Kazancı Hukuk Yayınları, Ankara, 1988.
- POROY, Reha/TEKİNALP, Ünal/ÇAMOĞLU, Ersin: **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**, 12. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010. [POROY (TEKİNALP/ÇAMOĞLU), (2010)]
- POROY, Reha/TEKİNALP, Ünal/ÇAMOĞLU, Ersin: **Ortaklıklar Hukuku II**, 13. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2017. [ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP), (2017)]
- PULAŞLI, Hasan: **Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III**, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018.
- SANWALD, Reto: *Nussbaum/Sanwald/Scheidegger, Kurzkommentar zum neuen GmbH-Recht*, Bern, 2007.
- SCHUCANY, E.: **Kommentar zum Schweizerischen Aktienrecht, Schweizerisches Obligationenrecht, 26. und 27. Titel, Die Aktiengesellschaft und Kommanditaktiengesellschaft**, 2. Auflage, Orell Füssli Verlag, Zürich, 1960.
- SIFFERT, Rino/FISCHER, Marc Pascal/PETRIN, Martin: *Baker&McKenzie, GmbH-Recht Revidiertes Recht der Gesellschaft mit beschränkter*

- Haftung (Art. 772-827 OR)**, Stämpfli Verlag AG, Bern, 2008.
- von STEIGER, Werner: **Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, V. Band: Obligationenrecht, 5. Teil c Art. 772-827 Die Gesellschaft mit beschränkter Haftung**, Schulthess & Co AG, Zürich, 1965.
- ŞAHİN, Ayşe: **Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013.
- ŞENER, Oruç Hami: **Yargıtay Kararları Işığında Limited Ortaklıklar Hukuku**, Seçkin, Ankara, 2017.
- TEKİL, Fahiman: **Şirketler Hukuku, C. 3 Limited Şirketler ve Kooperatifler**, Yörük Matbaası, İstanbul, 1974. [TEKİL, (1974)]
- TEKİL, Fahiman: **Şirketler Hukuku**, Otağ Matbaacılık, İstanbul, 1981. [TEKİL, (1981)]
- TEKİL, Fahiman: **Anonim Şirketler Hukuku**, 2. Baskı, Alkım Yayınları, İstanbul, 1998. [TEKİL, (1998)]
- TEKİNALP, Ünal: **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, 4. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015.
- TÜRK, Hikmet Sami: “Süreleri Sona Eren Anonim Ortaklıklara İlişkin Danıştay ve Yargıtay Kararları”, **Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu – III, Bildiriler-Tartışmalar (14-15 Şubat 1986)**, Ankara, 1986, s. 113-184.
- UZUNALLI, Sevilay: **Anonim Şirkette İşletme Konusu**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013.
- ÜNAL, Şeref: “Ana Sözleşmelerindeki Süreleri Biten ve Sürelerini Uzatmamış Olan Anonim Şirketlerin Hukukî Durumu”, **Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu – I, Bildiriler-Tartışmalar (6-7 Ocak 1984)**, Ankara, 1984, s. 75-106.
- YALÇIN SIRAKAYA, Elif: **Limited Şirketin Sona Erme Nedenleri**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018.
- YILDIRIM, Ali Haydar: **6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Ortaklığın Haklı Sebep Feshi**, Dora Yayıncılık, Bursa, 2013.

Diğer Materyaller:

TÜRK, Hikmet Sami: Süreleri Sona Eren Anonim Ortaklıklara İlişkin Danıştay ve Yargıtay Kararları ve ANSAY, Tuğrul: İnfisah Eden Bir Anonim Şirket Ana Sözleşmesinin Değiştirilebilmesi Sorunu ile ilgili Tartışmalar, **Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu – III, Bildiriler-Tartışmalar (14-15 Şubat 1986)**, Ankara, 1986, s. 208-239.

ÜNAL, Şeref: Ana Sözleşmelerindeki Süreleri Biten ve Sürelerini Uzatmamış Olan Anonim Şirketlerin Hukukî Durumu ile ilgili Tartışmalar, **Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu – I, Bildiriler-Tartışmalar (6-7 Ocak 1984)**, Ankara, 1984, s. 106-123.

İnternet Kaynakları:

www.kazanci.com.tr